

Ustanovitelji: obč. konference SZDL
Jesenice, Kranj, Radovljica, Šk. Loka
in Trzin. — Izdaja CP Gorenjski tisk
Kranj. — Glavni urednik Igor Janhar
— Odgovorni urednik Albin Učakar

GLAS

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik.
Od 1. januarja 1958 kot poltednik.
Od 1. januarja 1960 trikrat tedensko.
Od 1. januarja 1964 kot poltednik,
in sicer ob sredo in soboto

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Sloven- ska meta- lurgija zdru- žena

Dober teden je že tega, ko so se slovenski železarji na referendumu odločili za združitev železarn. Tako je bilo končano zadnje dejanje v vrsti številnih razprav, predlogov in mnenj o združitvi železarstva. Preuranjeno bi bilo napovedati, kaj si lahko obetamo od nedavne odločitve. Vsekakor pa vemo, da so priprave na ta odločilen korak trajale precej časa, da je bila pred tem slovenska metalurgija v precejšnjih težavah in da so prav te težave botrovale ideji o združitvi.

Naključje je hotelo, da so na Jesenicah pred kratkim praznovali 100-letnico jeseniške železarne. Ob tej priliki so slavili jubilej pomembne odločitve svojih prednikov. Pred sto leti so se namreč jeseniške in okoliške fužine združile. S tem so si zagotovile svoj nadaljnji obstoj in se z združitvijo izvele iz težav, ki so jih imele zaradi razdrobljene in obrtniške tehnologije. O takratni združitvi je odločala skupina lastnikov, danes po sto letih, ko je tehnologija močno napredovala, pa je o podobni, vendar republiški združitvi odločal vsak posameznik.

To je samoupravni dogovor, utemeljen z ekonomskimi, tehnološkimi in razvojnimi dognanji. Temelji za uresničevanje predvidenega cilja so torej postavljeni. Slovenska metalurgija je zastavila korak, ki je morda trenutno še težak, vendar pa je bil prav gotovo potreben. Odprta so vrata za nadaljnji razvoj, od katerega veliko pričakuje vse slovensko gospodarstvo.

Slovenskim železarjem ob tej največji združitvi v Sloveniji čestitamo in želimo, da bi Združeno podjetje slovenskih železarn čimhitreje prispevalo k hitrejšemu razvoju in racionalni proizvodnji v železarstvu.

A. Z.

Po prihodu v Kranj je godba iz Železne Kaple priredila pred stavbo občinske skupščine promenadni koncert, kateremu so prisluhnili številni Kranjčani. — Foto: F. Perdan

Narodna pesem slovenske Koroške nas je navdušila

Pevci in godba iz Železne Kaple in Sentvida je prispele v Kranj ob petih popoldne. Pred stavbo občinske skupščine so jih pozdravili predstavniki kranjske občine in družbenopolitičnih organizacij. Izredno toplo so jih pozdravili tudi člani kranjske pihalne godbe in pevci iz Stražišča. Godba jim je zagradila dobrodošlico, kapelski godbeniki pa so jim odzdravili. Nato so zapeli še stražiški pevci. V pozdrav kapelskim in šentvidskim pevcem je izzvenel Aljažev Triglav. Po stari godčevski navadi so kapelski godci izročili svojim kolegom iz Kranja sodček piva, Kranjčani pa spominsko darilo. V avli občinske skupščine je bil krajši spre-

jem, nato so godbeniki iz Kaple priredili promenadni koncert pred občinsko skupščino.

Srečanje se je preselilo v dvorano Partizana v Stražišču, ki je bila nabito polna. Zapel je mešani združen pevski zbor »Franc Pasterk-Lenart« iz Železne Kaple in Sentvida, ki ga vodi Vladimir Prušnik. Slišali smo čudovito, ubrano petje, takšno, kakršno lahko pride samo iz grl Korošcev. Čutili smo, da iz tega petje veje slovenska narodna zavest. Spontan in dolgotrajen aplavz je bila zahvala koroškim pevcem. Goste je pozdravil še predsednik kranjske občinske skupščine Slavko Za-

lokar, za pozdrave pa se je zahvalil član delegacije kapelske občine in odposlanec tamkajšnjega župana Valentin Poljanšek. Člani stražiškega pevskega zbora so svojim zamejskim prijateljem izročili še spominsko darilo.

Naj na tem mestu pohvalimo prebivalce Stražišča, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička in izkazali navezanost na slovensko pesem, ki je v tem delu Kranja zelo živa. Prebivalci Stražišča se zahvaljujejo organizatorjem tako prijetnega koroškega večera, posebno pa komisiji za stike s tujimi mesti, ki jim je to prireditev omogočila in dodelila potrebna sredstva.

J. Košnjek

Mešani pevski zbor »Franc Pasterk — Lenart« pod vodstvom dirigenta Vladimirja Prušnika je v domu Partizana v Stražišču navdušil številne poslušalce, ki so pevce nagradili z dolgotrajnim aplavzom. — Foto: F. Perdan

Delegacija Kranja v Beljaku

Skupna želja
po sodelovanju

V torek, 16. septembra, je delegacija kranjske občinske skupščine vrnila obisk delegaciji mesta Beljaka, ki je lani obiskala Kranj. Obisk so vrnil, da bi se pogovorili o sodelovanju med obema mestoma, ki je bilo pred nekaj leti precej živahno, zadnje čase pa je malo ponehalo.

Beljak in Kranj imata precej skupnega. Podobna je njuna geografska lega, v obeh mestih se srečujejo s težavami zaradi prometa, podobno kot v Kranju tudi v Beljaku prav zdaj obravnava vrsto urbanističnih vprašanj, srečujejo se s pomanjkanjem šolskih prostorov itd.

Med obiskom so enoglasno ugotovili, da bližina obeh mest, odprtost meja in prometna perspektiva dajejo vse možnosti za razvoj dobrih sosedskih odnosov in okrepitev sodelovanja. Posebej so predstavniki Beljaka poudarili, da za njih Gorenjski sejem postaja vse zanimivejši. Ugotovili so, da je treba sedanje dokaj živahno sodelovanje na športnem in kulturnem področju razširiti tudi na izmenjavo strokovnjakov posameznih služb oziroma organizacij iz obeh mest. Vsi pa so se strinjali, da v prihodnje sodelovanje ne bi smelo temeljiti samo na izmenjavi predstavnikov oziroma vodstev posameznih organizacij in skupščin.

Med enodnevnim obiskom so si predstavniki Kranja ogledali mestno skupščino, Komunalno podjetje, Klavni-
co, Prehrabeno industrijo Oetker in turistični center v Beljaku. Delegacijo je vodil predsednik skupščine Slavko Zalokar.

A. Z.

mešanica kav

EKSTRA

VSAKOMUR PRIJA
KAVA ŠPECERIJA

Šolsko igrišče tudi za razvedrilo delavcev in turistov

Ideja vodstva preddvorske osnovne šole ne bi smela ostati brez podpore, saj je sprejemljiva in koristna

Za preddvorsko osnovno šolo Matija Valjavec pravijo, da je ena najlepših v Sloveniji. Ne samo zaradi izredno lepe in učinkovite izdelave, ampak tudi zaradi okolice, saj stoji na samem nad vasjo, proč od vrveža sredi travnikov obdana z gozdom. V teh dneh dobiva svojo dokončno podobo. Na prostoru za šolo bodo namreč prihodnji teden odprli za šolski pouk telesne vzgoje potrebna igrišča. Čeprav še ne bodo popolnoma gotova, se že zahteva 600.000 dinarjev. Popolna ureditev pa bo terjala še precej denarja. Takrat bo na njih mogoča vsestranska športna aktivnost in rekreacija, saj bodo v športnem parku v malem igrišču za odbojko, badminton, košarko, rokomet, tenis in balinščice ter vse atletske naprave.

Zato se je vodstvu šole porodila naslednja misel, izvirna in sprejemljiva. Športni in rekreacijski objekti, v katere je družba že in bo vložila precejšnja sredstva, bodo izkoriščeni samo med šolskim letom pri pouku telesne vzgoje. Kaj pa med počitnicami? Igrišča bodo prazna in skoraj neizkoriščena. Ali jih ne bi namenili rekreaciji delavcev in turistov, saj radi zahajajo v Preddvor. Z dograditvijo nekaterih turističnih objektov pa jih bo še več. Delovne organizacije so Predvorčani že zaprosili za primerno denarno pomoč, tolikšno, da bi začeta dela dokončali. V zameno pa bi se na teh športnih in rekreacijskih terenih zabavali njihovi delavci. Zakaj bi igrišča zapirali pred široko družbeno uporabo, pravijo v Preddvo-

ru, posebno zato, ker je rekreacija delovnemu človeku potrebna. Če bodo prošnje preddvorske šole uslišane, bodo igrišča dograjena in uporabna že prihodnje leto. Vsakogar, ki jih bo uporabljal, bodo sprejeli z odprtimi rokami.

Ideja preddvorske šole je popolnoma nova, saj se je še nihče ni spomnil. Tudi sprejemljiva je, zato je ne bi smeli odkloniti. J. Košnjek

Mostar želi sodelovati s Kranjem

V četrtek sta obiskala Kranj predsednik občinske skupščine in predsednik občinskega zbora Mostarja. S predstavniki kranjske občinske skupščine sta se pogovarjala o navezavi tesnejših stikov med obema mestoma.

Začetki sodelovanja med Kranjem in Mostarjem segajo nekaj let nazaj. Od takrat pa do danes so v Mostarju zabeležili precejšen razvojni korak. Tako se je močno razvila kovinska, finomehanska, kemična in tekstilna industrija. Praykar pa se pripravlja za uresničitev

načrtov na področju aluminijeve industrije.

Ko so o razvoju občine Mostar razpravljali na seji občinske skupščine, so ugotovili, da bi bilo prav, da bi izmenjali samoupravne in gospodarske izkušnje s sorodnimi jugoslovanskimi mestom. Odločili so se za Kranj. Tako bo že sredi oktobra skupina gospodarstvenikov in predstavnikov kranjske občinske skupščine obiskala Mostar in se skušala dogovoriti, kako naj bi v prihodnje potekalo sodelovanje med Kranjem in Mostarjem.

Domicil jurišnega bataljona 31. divizije

Te dni se je v Zireh zbral odbor borcev jurišnega bataljona 31. divizije skupaj s predstavniki krajevnega odbora ZZB, predstavnikov občinskega odbora ZZB Logatec in Škofja Loka in predstavniki skupščine občine Škofja Loka.

Skupaj so pregledali dosedanje priprave za proslavo

krajevnega praznika, na kateri nameravajo občine Logatec, Škofja Loka in Idrija podeliti domicil tej partizanski enoti, ki je bila v tem kraju ustanovljena 6. 12. 1944. Ziri so bile izhodišna točka za vse boje, ki jih je bataljon bojeval v Polhograjskih dolomitih. Odbor bataljona je pri predstavnikih ZZB naletel na popolno razumevanje in pripravljenost za sodelovanje. Na polno razumevanje je tudi naletel pri skupščini občine Logatec, ki je že sprejela sklep o domicilu in bo bataljonu poklonila tudi prapor, skupščini občine Škofja Loka, ki je odlok o domicilu sprejela na seji dne 17. 9. 1969 in skupščini občine Idrija, ki namerava sprejeti odlok na slavnostni seji na dan občinskega praznika.

Predstavniki odbora in vseh sodelujočih organizacij so se dogovorili, da bo proslava v nedeljo, 19. 10. ob 11. uri v središču Ziri. Tega dne

bo velika partizanska proslava posvečena krajevnemu prazniku in podelitvi domicila vseh treh občin. Ob tej priliki bo bataljon odkril spominsko ploščo na zadružnem domu, ki jo bo iz trofejnega orožja izdelal in poklonil pripadnik bataljona in pisec Ukane Tone Svetina. V njej bo avtor ponazoril znano bitko jurišnega bataljona s štirikrat močnejšim 7. bataljonom SS divizije Princ Evgen, dne 16. 1. 1945, na cesti med Lipo in Škrbino na Krasu. V tem boju je bataljon z večkratnim jurišem in z bojem prsi v prsi kot se temu vojaško reče uničil to elitno sovražno enoto. Plošča pa bo posvečena vsem padlim pripadnikom jurišnega bataljona.

Na hiši pri »Zupanu« v Dobrčevem, kjer je bil bataljon ustanovljen, pa nameravajo borci odkriti spominsko obeležje. Na tem mestu bo v soboto, 18. 10. 1969, partizansko srečanje borcev bataljona z domačini.

Odbor bataljona je predlagal predsedniku republike, da za zasluge v narodnoosvobodilni borbi odlikuje enoto z redom partizanske zvezde z zlatim vencem.

ZZB je predlagala, da bi novo ustanovljenemu oddelu tabornikov dali ime po tej enoti. Vsako leto pa bi organizirali tradicionalni pohod po poteh jurišnega bataljona.

Po slavnostni podelitvi prapora in domicilnih listin bo srečanje borcev z mladino in zato odbor še posebej vabil mladino in pripadnike drugih partizanskih enot, da se tega srečanja udeležijo v čimvečjem številu.

Odbor še posebej poziva borce bataljona, za katere še ni uspel zbrati potrebnih podatkov, da pošljejo svojo prijavo, posebej pa poziva tiste, ki so vprašalne pole že sprejeli, da jih čimprej izpolnijo vrnejo tajniku oddela na naslov: Zdravko Vičari, Ljubljana, Ulica Majde Vrhovnikove 24. Z. V.

Sindikalni seminar

V Mladinskem domu v Bohinju se je v ponedeljek začel dvodnevni seminar za predsednike oziroma tajnike občinskih sindikalnih svetov z Dolenjske, Gorenjske, Notranjske in Primorske. Seminar je pripravil republiški

svet zveze sindikatov, na njem pa so obravnavali probleme reforme in dohodka, ocenili trenutne naloge sindikatov, razpravljali o statutu slovenskih sindikatov, zunanjepolitičnih odnosih itd. A. Z.

V nedeljo v Radovni

Kot smo že poročali, bo v nedeljo, 28. septembra, ob 11. uri v Srednji Radovni pri Bledu velika slovesnost v počastitev obletnice požiga vasi Radovna. Srečali se bodo politični delavci in borci z domačini in udeleženci proslave iz radovljiške in jeseniške občine.

Prireditelji so nam sporočili, da bodo v nedeljo zjutraj vozili avtobusi iz Radovljice, z Bleda in iz Bohinjske Bistrice v Radovno z odhodom ob 9. uri. Udeleženci, ki bodo uporabljali redne avtobusne zveze do Bleda, se bodo lahko peljali s posebnim avtobusom, ki bo vozil dopoldne v Radovno in nazaj. Cena povratne vozovnice je 5 din. Trgovsko podjetje Zivila bo poskrbelo, da bo na slavnostnem prostoru dovolj jedate in pijače. Poleg godbe na pihala iz Gorij bodo nastopili tudi partizanski harmonikarji. Glede na to, da se obeta lepo vreme, pričakujejo prireditelji obisk tudi iz drugih krajev. J. R.

ŽELITE ZASTONJ

OSEBNA AVTOMOBILA FIAT 850

ali eno od 200 nagrad?

POTEM VARCUJTE PRI

GORENJSKI KREDITNI BANKI

ki razpisuje stalna nagradna žrebanja lastnikov:

- VEZANIH HRANILNIH VLOG
- DEVIZNIH RAČUNOV
- IN VARČEVALCEV (ZA STANOVANJE)

POGOJ: vloga 1000 din

vezana na odpovedni rok dveh let

ali vloga 2000 din

vezana na odpovedni rok enega leta, oziroma varčevanje od dveh let dalje za stanovanjske varčevalce.

Prvo žrebanje je bilo

13. avgusta 1969 v Trzinu.

Drugo žrebanje bo

11. februarja 1970 v Kranju.

BLED — JESENICE — KRANJ — TRZIC
— RADOVLJICA — ŠK. LOKA

KREDITNA
BANKA

GO
RE
NJ
SK
A

gk

Sprašujemo

direktorja Doma
Jezerko tov. Ivana
Konečnika

»Tovariš direktor, približno dve leti bo že tega, ko je Dom Jezerko nameraval urediti okolico Planšarskega jezera na Jezerskem. Takratni roki za ureditev so bili sorazmerno kratki. Povejte nam, prosim, zakaj se ti načrti še niso uresničili?»

»Načrti so bili pripravljeni 1967. leta. Znano je, da Dom nima dovolj lastnih sredstev za takšno investicijo, zato smo takrat dvakrat zaprosili Gorenjsko kreditno banko v Kranju z posojilo. Prošnje smo poslali tudi na kranjsko občinsko skupščino in na Obestno banko in hranilnico v Ljubljani. Kaže, da investicija za banko ni bila zanimiva, ker je šlo za ureditev in restavracijski objekt, ne pa za prenočitvene zmogljivosti. Zato se je stvar zavlekla za dve leti.

Povedati moram tudi, da so bila mnenja za ureditev predela okrog jezera različna. Nekateri so se zavzemali za popolno ureditev in odstranitev sedanjih objektov, naši načrti pa so bili prilagojeni na obnovitev oziroma ureditev že obstoječih. Pogovarjali smo se tudi z Veletrgovino Zivila Kranj, da bi šli v skupno investicijo, vendar tudi tukaj do končnega dogovora ni prišlo.

Za letos je torej stvar že prepoznana, kajti pred vrati je zima, razen tega pa nimamo dovolj lastnih sredstev. Predvidevamo, da bomo letos plačali vse obveznosti, ki jih ima Dom zaradi obnove oziroma prejšnjih preurejanj.

Prihodnje leto pa nameravamo sami v to investicijo. Vemo sicer, da z lastnimi sredstvi vseh del ne bomo zmogli, želimo pa, da bi uredili v obstoječi stavbi ob jezeru sanitarije in kuhinjo. Skratka, načrtov nismo opustili in jih nameravamo začeti prihodnje leto postopoma uresničevati.

A. Zalar

Cesta Bobovk — Bela odprta

V petek, soboto in nedeljo so na Beli pri Predvoru praznovali krajevni praznik, ki je bil letos še posebno slovesen, saj so odprli dolgo in težko pričakovano asfaltirano cesto Bobovk—Bela in odsek skozi Srednjo Belo. Slovesne otvoritve so se udeležili najvišji predstavniki političnega in družbenega življenja v občini s predsednikom občinske skupščine Slavkom Zalokarjem na čelu. Obenem so na Zgornji

Beli odprli nove družbene prostore, katere so prebivalci uredili s prostovoljnim delom in samoprispevkom.

Razen otvoritve omenjenih objektov, ceste in družbenih prostorov, so se na Beli v teh dneh zvrstile številne prireditve. Nogometni turnir, kegljaški dvoboj in družabno srečanje. Ustanovili so tudi turistično društvo.

J. K.

Predstavljamo vam:

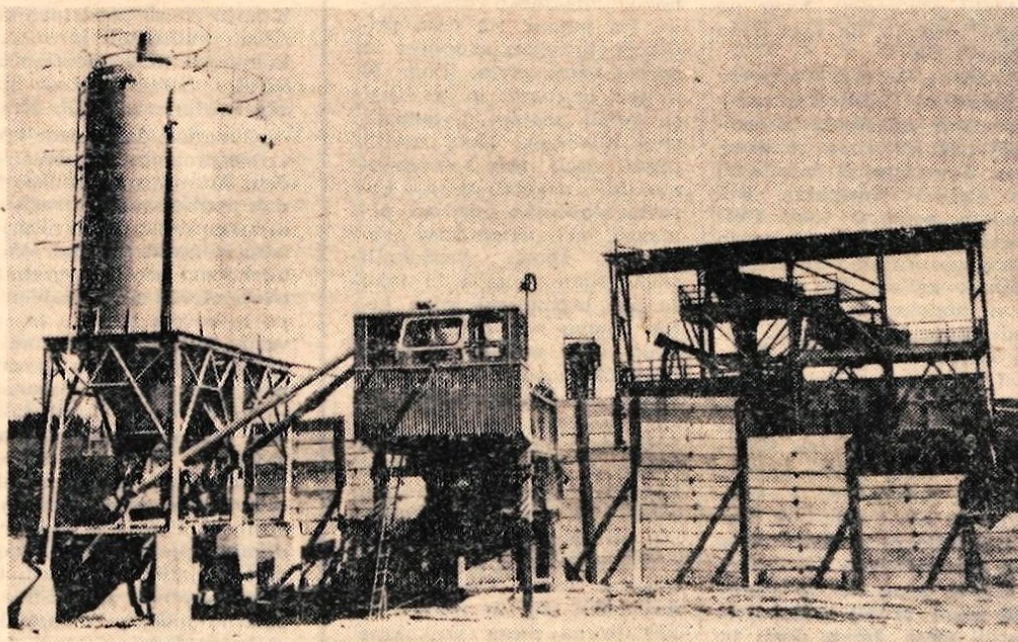
CENTRAL Kranj

Gostinsko in trgovsko podjetje Central iz Kranja se je ob svoji ustanovitvi — leta 1952 — ukvarjalo zgolj s trgovinsko dejavnostjo. Zadnja leta pa se je tehnična nagnila v korist gostinstva, saj zavzema več kot tri četrte vsega prometa. Medtem ko so imeli ob ustanovitvi le 15 zaposlenih, je 177 zaposlenih lani ustvarilo 16 milijonov 113.000 dinarjev prometa, letos pa pričakujejo okoli 18 milijonov dinarjev.

Kolektiv omenjenega kranjskega gostinskega podjetja se je lani odločil za pomembno investicijsko naložbo — v Predvoru ob jezeru Črnava so namreč začeli graditi nov hotel B kategorije — Bor, ki bo slovesno odprt 30. aprila prihodnje leto. Hotel bo imel 80 ležišč, mali golf, avtomatsko kegljišče, otroška igrišča ter igrača za odbojko in tenis. Posebna zanimivost novega objekta bo zlasti v tem, da se bodo gosti lahko vozili s čolni po jezeru, pozimi pa s sanmi po okoliških sprehajalnih poteh. Letos je podjetje Central preuredilo tudi kuhinjo in sprejemnico v hotelu Evropa v Kranju. Njihova prednost pred drugimi gostinskimi podjetji je prav gotovo v tem, da imajo sklenjene stalne pogodbe z nizozemskimi in belgijskimi turističnimi agencijami, ki jim vsako leto pošiljajo turiste.

V. G.

Nova betonarna splošnega gradbenega podjetja Tehnik

Pred štirinajstimi dnevi je v vasi Sveti duh, nedaleč od ceste Skofja Loka—Kranj, začela obratovati nova betonarna, last splošnega gradbenega podjetja Tehnik. Pri polni zmogljivosti bo betonarna sposobna zmešati 10 kubičnih metrov cementne mase na uro. Celotni stroški gradnje so znašali 1 milijon 200 tisoč novih din. Naprave za separacijo peska je montiralo podjetje Slovenija ceste, mešalce pa Gradis iz Škofje Loke. — Foto: F. Perdan

Drobci iz razmišljanj o gospodarjenju v občini Jesenice

Zaradi enostranske razvitosti lahko kdaj pa kdaj požanješ dvojno žetev, vendar moraš računati s tem, da boš več let zapovrstjo morda ostal brez nje

(Nadaljevanje)

CENE

Pred kratkim je zvezni zavod za cene naredil prvi korak v spremembi cen cenečnih odnosov v prid jugoslovanski metalurgiji. Priznana je bilo petodstotno splošno povišanje cen metalurških izdelkov, kar sicer predstavlja za železarno začetni korak cenečnih odnosov, še zdaleč pa sedanje povišanje ni tisto, kar bi pravično vrednotilo delo v tej proizvodnji in v tem našem podjetju. Zlasti problematični so ploščati profili (vse vrste vroče in hladno valjanih pločevin), za katere je bilo ob reformi v letu 1965 priznana 28-odstotno zvišanje cen, vse surovine pa so se tisti hip podražile za 35 odstotkov. Upošteva vse podražitve, ki so nastale po reformi (prevozi, energija, legure itd.), je razumljivo, da je bila vsa zadnja štiri leta cena

tem izdelkom globoko depasirana in je še danes in od tod izvira velik del težav, v katere je zabredla železarna. Premiki, ki so nastali na svetovnem tržišču v zadnjih dveh letih, nas zgovorno pouče, da je zaradi tega, ker je bila naša železarna prisiljena proizvajati po globoko depasiranih cenah za domače in celo za svetovne razmere nekatere izdelke, najbrž nekdo drugi pobiral nekaj tistega zaslužka, ki bi se pri pravičnejših razmerjih cen moral izkazati v železarni namesto pri finalistih, grosistih ali celo v blagajnah proračunov. V takšnem položaju, ko so bile cene surovin zaščitene in nanje največkrat zunanji trg ni mogel delovati niti z normalno konkurenco, kaj šele s poskusi dumpinga (katerega je občutila železarna zlasti v letu 1967), cene izdelkom pa so bile strogo kontrolirane in na nekaterih področjih depasirane, je razumljivo, da smo se začeli na

Jesenicah spraševati, ali je delo železarja sploh še kaj vredno, ali ga družba priznava in ali mu bo kdaj pripravljena zagotoviti pravičen delež vloženega napora. Da je ob takšnih vprašanjih niklo tudi malodušje, ki se je v zadnjem letu nevarno sprevažalo v razočaranje, najbrž ni treba posebej dokazovati. Da je takšno stanje zelo nevarno in oteženo izpolnjevanje zastavljenih nalog ter doseganje proizvodnih ciljev, je prav tako najbrž umljivo samo po sebi. Vendar, premaknilo se je in začnemo verjeti, da družbi ni vseeno, ali bo podjetje, ki je bilo nekoč za jugoslovanske razmere gigant, danes pa vse bolj slabi, podleglo, ali pa bo držalo korak z modernimi podjetji njegove vrste v svetu. Jeseničanom bi bil mnogo bolj sprejemljiv in bolj skladen z reformo nasproten ukrep. Ukrep, ki bi držal cene železarskim izdelkom na začrtanih nivojih in bi jih ne bilo treba zviševati, vendar bi potem morala dobivati železarna potrebne surovine po svetovnih cenah in bi ji morali zagotoviti sprejemljive kredite za hitrejšo modernizacijo. Vendar, če tega ni moč pričakovati niti doseči, ne kaže drugega, kakor potegovati se, da najdemo svoje mesto v okviru naraščajočih cen.

F. Zvan

(Dalje prihodnjic)

Službeno na mladinskem plesu

»LANI JE DELO MLADINSKE ORGANIZACIJE SPET ZAZIVELO. IMAMO SIROK DELOVNI PROGRAM, NASA ŽELJA IN CILJ PA STA MLADINSKI KLUB. ZATO UPAMO, DA NAS BODO DRUGI PODPRILI.«

»KAJ VAS PA BRIGA, KAKO MI JE IME!« — »SINOVI SO 4-KRAT BOLJSI OD ILIONOV.« — »ŠE ENKRAT RECI, PA TI JO PRIMAŽEM!«

»VSAJ SPODOBNO SE NAJ OBNAŠAJO!« — »SAJ NIČ NE REČEM, TUDI »KUSVALI« SMO SE, AMPAK...«

Bil sem prav toliko krmežljiv, kot tisto deževno popoldne predzadnjo nedeljo. Časi, ko sem namreč še dokaj redno zahajal na mladinske ples v Stražišče ali Kranj, so že precej mimo. In čeprav je maloga, da moram službeno na mladinski ples v Stražišče, kjer mladina mendi počne čuda in pol, da sosedo oziroma pol Stražišča glava boli, za novinarja morda več kot posladek, se nisem počutil nič preveč »posladkanega«.

Na avtobusu za Stražišče je bilo nekaj po 17. uri največ mladih potnikov. Skupaj smo izstopili in se drug za drugim odpravili proti domu TVD Partizan.

Prvo presenečenje sem doživel že pred domom. Prostor je bil že skoraj zaseden z različnimi avtomobili in zanimivo, da med škodami, opli itd. nisem videl nobene ga fička. Sodeč po avtomobilih bi pričakoval, da je to ples za starejše mladince. Vendar sem se ušel. Na plesu bi težko komu prisodil več kot dvajset let. Tako sem ugotovil, da so se časi, ko sem še sam zahajal semkaj, precej spremenili.

»A, vi ste pa od komiteja,« me je pri vhodu nagovoril fant, ki je skrbel, da ne bi kdo brez vstopnice zašel v dvorano. Nisem hotel vzbujati pozornosti in v želji, da moj prihod ne bi preveč »zabobnel«, sem nekam nedolžno zmignil z glavo in se nasmešnil. Hotel sem namreč, da bi dobil z obiska čimbolj objektivni vtis.

ČE NAS BODO DRUGI PODPRILI

»Fantje, službeno sem na vašem plesu. Zanima me pa organizacija prireditve, morebitne težave, ki jih imate, kako ste zadovoljni z obiskom, kaj boste z izkupičkom in podobno,« sem poprašal člane vodstva mladinske organizacije.

»O, to je pa lepo, da se je Glas začel zanimati za naš

ples... Prebral sem članek, o lepaku, ki ste ga objavili. Veste lepak gole ženske ni naš, marveč ga je založil ansambel Sinovi. V Stražišču je vzbudil precej pozornosti, nekateri Kranjčani pa so se celo pritožili na občinski komite mladine. Najbrž lepak res ni najbolj primeren, vendar pa vem, da ne v Ljubljani, ne v Celju ni vzbudil pozornosti. Sicer pa Sinovi pravijo, da vam bodo odgovorili.«

Tako se je začel pogovor s Tonetom Hafnerjem predsednikom mladinske organizacije in članoma predsedstva Tomažem Hribnikom in Alešom Kuraltom. Bili smo v posebni sobi TVD Partizana zraven balkona in ton pogovora smo morali nekajkrat zvišati. Pa ne zaradi nesporazumov, marveč zaradi Sinov, ki so igrali kot za stavo.

»Letos smo s plesi šele začeli in če bo vse po sreči, bodo vsako nedeljo do maja junija prihodnje leto. Sprva smo bili sicer malce negotovi glede obiska, ker je vstopnina pet novih dinarjev, vendar je bilo že dvakrat okrog 500 obiskovalcev.«

»Slišal sem, da se ljudje tod okoli precej pritožujejo zaradi plesa. Imate dosti težav, da zagotovite red?«

»Vemo za to pripombo. Začelo se je že z lepakom. Minulo nedeljo pa je nekdo sosedu jablano otrsela, drugemu pa ograjo podrl. Vendar, kaj moremo? Ples traja od 17. do 21 ure. Mi skrbimo za red v stavbi: da ne kadijo v dvorani, da ne pride do morebitnih pretepev itd. Ne točimo alkoholnih pijač in skrbimo, da pijače ne prinašajo s seboj. Vendar pa je slednje včasih težko. Z ansamblom imamo pogodbo, da so odmor med plesom kratki in tako mladina nima časa do bližnje gostilne. To pa je tudi vse kar lahko naredimo. Res pa je, da tudi nam ni vseeno, da mladina razgraja zunaj. Zato se bomo o tem

še pogovorili in če bo treba še ustreje ukrepali. Res pa je tudi, da je težko ugotavljati, ali je nekdo, ki se je uro ali dve po plesu stepel ali povzročal nered, bil na plesu. Vprašanje je tudi, če je za to odgovoren prireditelj. Če so mladinski plesi vzrok neredov, potem jih drugje ne bi smelo biti. Vemo pa, da do pretepev, neredov in še hujših prekrškov danes prihaja povsod.«

»V Stražišču nekaj let ni bilo mladinskih plesov. Zakaj ste jih spet organizirali?«

»Ne samo, da ni bilo plesov, marveč je tudi mladinska dejavnost spala. Po nekaj letih smo lani spet ustanovili mladinsko organizacijo. Na pomoč sta nam prišla krajevna skupnost in socialistična zveza. Prek 30 se nas je zbralo in še drugi so prišli zraven. Ustanovili smo mladinski klub, izvedli nekaj akcij (ob referendumu itd.), navezali stike s košičko slovensko mladino, pomagali pri ustanovitvi ansambla Ilioni. Prisluhnilo smo željam mladih in tako že lani organizirali ples. Letos imamo nov cilj. Če nas bodo drugi podprli, bomo z izkupičkom od plesa in s pomočjo ostalih organizacij rešili propada sedanji dom Svobode. Pripravila bomo program in razvili bogato klubsko dejavnost. Skratka, želimo, da mladina v Stražišču in okoliških krajih ob prostem času ne bi bila prepuščena sama sebi. To je naš edini cilj in prav zato nas je na plesu vsakokrat okrog 30. Vsi skrbimo, da bi bilo vse v redu in verjemite, da tudi nam v tej želji ni lahko. Med nekaterimi za ples in drugačno zabavo preveč vnetimi obiskovalci zaradi vzdrževanja reda nismo prav nič priljubljeni. Vendar pa so takšni objestneži redki.«

NAMESTO FOTOGRAFIJE

Zrak je bil gost in težak. Ob pogledu z balkona se mi je zazdelo, da je tisto v dvorani bolj podobno prerivanju kot plesu. Menda je bil to šejk in v hrupni glasbi »električnih« Sinov sem slišal le še komentar, da na to glasbo lahko pleše vsak, ki ima posluh za ritem.«

»Prav,« sem si rekel, »pa pojdemo med mladino.«

Nekaj korakov stran je nekdo hrešče pohodil steklenico. Videl sem, da je že hip po tem v spremstvu dveh fantov (organizatorjev) izginil skozi vrata. Če bi mi kdo pol ure pred tem zabrusil v obraz, da me nič ne briga, kako mu je ime, bi se najbrž v najboljšem primeru obrnil in šel. Sedaj nisem bil več sprejemljiv za takšna

presenečenja. In niti pomislil nisem, da morda lahko kakšno skupim (če bom preveč poklicno radoveden), ko so me obstopila štiri dekleta... Oprostite, fantje.

»Kaj menite o plesu? Ste zadovoljni z glasbo?« jih poprašam.

»Predvsem nismo prišli sem premišljevati, ampak

plesat in se zabavat. Ansambel je dober.« — »Odlični!« — »Vendar pa so boljše Ilioni.« — »Še enkrat reci, pa ti jo primažem! Sinovi so 4-krat boljše od Ilionov.«

»Ravno štirikrat?« vprašam.

»Da, če hočete, vam dokazem.«

»Prihajate vedno v Stražišče?«

Poiščimo vzroke, pogledimo resnici v oči in ne klevetajmo!

V četrtek so se na občinskem komiteju mladine v Kranju zbrali predstavniki mladinskega kluba iz Stražišča, predsednik in sekretar občinskega mladinskega komiteja Stane Boštjančič in Karlo Čej, predsednik SZDL iz Stražišča Rudi Bizovičar in predstavnik občinske konference SZDL Kranj Jože Kavčič.

Govorice, da so nedeljski mladinski plesi v Stražišču vzrok pretepev in neredov na samem plesu in v tem delu Kranja, so ocenili kot delno resnične, saj po besedah predstavnikov stražiške mladine do večjih pretepev in razgrajanja nikoli ni prišlo, na plesu se niso dogajale nemoralnosti, pa tudi škoda, ki naj bi jo povzročili udeleženci plesa je pretirana. Resnica je, da so srbotežni otrsli nekaj jablan in se lotili plota, vendar je po njihovem mnenju to storila skupina, ki je v veliki večini tvorijo mladoletniki in je po svojih izgrelih, neupoštevanju reda in izzivanju pretepev znana Kranjčanom, posebno pa organizatorjem mladinskih plesov. Govorice, da je zaradi takih dejanj vsa stražiška mladina nekulturna in nezrela, so netočne in so zelo blizu navadnim klevetam. Razširjajo jih ljudje, katerim sedanja rast, vzpon, prizadevnost in uspeh mladinske organizacije ni posebno pri srcu. Ne bodimo tako enostranski. Pogledimo tudi, kaj vse je naredila mladinska organizacija v treh letih delovanja. Pogledimo tudi drugo plat medalje. Organizacija seminarjev, ureditev kluba, izleti in predavanja. Stražiški aktiv je eden redkih, ki aktivno sodeluje z napredno zamejsko mladino iz Korške in izdaja lastno glasilo. Nič čudnega ni, da je zaradi takih uspehov stražiški aktiv najboljši terenski mladinski aktiv v občini. Kopici tihih in prizadevnih mladincev je uspelo združiti mlade, jih zblizati s svojo organizacijo in jim pokazati njen pravi smisel.

Vzrok za nered in poskuse pretepev na mladinskih plesih ni ples. Vzrok je alkohol, ki ga posamezniki iz izredno dobro ali izredno slabo situiranih družin prekomerno uživajo. Navzoči so se spraševali, kdo naj nadzoruje izvajanje občinskega predpisa, da je točenje alkohola mladoletnikom in že vinjenim osebam prepovedano. Milica, inspekcija ali kdo drug? Mladinska organizacija gotovo ne. Skupno z ostalimi pa pri reševanju tega zgočnega problema lahko pomaga. Tudi gostinci nimajo zadnje besede. Največkrat z veseljem postrežejo z alkoholom vsakomur, ki ga želi. Pri tem ne občutijo bremena odgovornosti.

Spregovorili so tudi o spornem in javno ožigosanem lepaku gole ženske, proti kateri se vijejo roke z iztegnjenimi prsti. Lepak je predstavljal del reklame za stražiški mladinski ples. Zavedajo se in priznajo, da so pogrešili. Vendar ideja o lepaku ni bila njihova. Privrela je iz glav ansambla Sinovi in je njihova reklama. Verjetno ne najbolj posrečena, saj je najboljša reklama še vedno kvalitetno igranje! Če bo tako, bo stražiška dvorana vsako nedeljo, tako kot doslej, polna.

Mladim iz Stražišča očitajo preveliko nagnjenost h komercialnosti in zanemarjanje vzgojnega pomena mladinske organizacije. Iz denarja, prisluženega z mladinskimi plesi ne bodo gradili gradov ali ustvarjali kapitala. Daleč od tega. Dobro vedo, kam bo šel njihov denar. In to je glavni in zmagovalni argument nad očitki. Mladinska organizacija s tako široko dejavnostjo potrebuje denar. Hočejo mladinski klub, nov in moderen. Če bodo uspeli, bo klub v domu Svobode. To bo pomembna investicija, pravijo. Ampak ne v stene in opremo, ampak v mlada in doraščajoča življenja.

J. Košnjek

DELAVSKA UNIVERZA RADOVLJICA

vpisuje v tečaje

nemščine, angleščine in italijanščine — začetne, nadaljevalne in izpopolnjevalne ter v začetni in nadaljevalni strojepisni tečaj.

Prijavite se lahko do 1. oktobra osebno, pisмено ali po telefonu 70-265.

v Stražišču

»Lani smo. Letos pa bomo tudi, če bo tako kot do sedaj.«

Stopil sem k skupini deklet.

»Ali ste iz Kranja?«

»Ne smeš odgovoriti!« je tisti hip zagrozil črnolaski z mini-krilom nekdo zraven mene. Sodeč po groznici je bil najbrž njen fant.

»Dekleta, ali bi ve kaj spremenile ta ples?« drezam naprej.

Odgovori mi z masmehom. Potem pa se ena ojunala: »Pogasila bi luči in jih zamenjala z reflektorji.«

»Pa vi?« se obrnem h gruč fantov.

»Spremenili bi, da bi bil ples od 18. do 22. ure.«

»Zakaj?«

»Jaz pravim temu: Zaradi plesnega transa in upam, da me razumete.«

Skomignem z rameni in grem k dekletu, ki je najbrž čakala na plesalca. Mirno in prijazno mi je odgovorila, da je iz Ljubljane in jih prihaja v Stražišče, ker v Ljubljani v nedeljo popoldne ni mladinskih plesov.

Potem sem poskušal izvedeti, od kje so mladi obiskovalci plesa doma. Razen redkih, res redkih, so mi vsi radi odgovorili. Tako sem zvedel, da jih je največ iz Kranja, iz Stražišča pa tudi iz Ljubljane iz zgornjega konca Gorenjske radi pridejo v Stražišče. Vsi po vrsti so bili zadovoljni in le eden mi je odgovoril, da bi na plesu lahko točili tudi alkoholne pijače. Se najbolj pa me je presenetilo, da bi jih je kar precej odgovorilo, da bi plesali angleški valček ali kak drug »klasičen« ples, če bi ansambel tudi kaj takega zaigral.

VSJAJ SPODOBNO SE NAJ OBNAŠAJO

Sele ko sem se prerinil pred dom, sem opazil spremembo. Da si malo ohladim ušesa sem se namenil proti gostilni Benedik in sklenil, da hkrati pogledam, če se je obisk oziroma promet v gostilni zaradi plesa kaj povečal. Bil sem presenečen, kajti videl nisem nobenega, ki bi si prišel tešiti žejo z močnejšo pijačo. Rekli so mi, da so takšni redki, da pa če se že ravno želim prepričati, naj počakam, da bo konec plesa ali pridem na nedeljo,

OBISČITE GOSTILNO ZG. DUPLJE

DROPULJIC LIBERAN

kjer vam bomo postregli s posttrmi in specialiteta mi na žaru.

Lep pozdrav in nasvidenje v Zg. Dupljah.

Gostilna pri
DROPULJIC LIBERAN

ko bo lepo vreme. Tarat jih nekaj pride, vendar pa so redki in hitro odidejo.

Torej nič. Kaj pa sosedje? Da jih ne bi po nepotrebnem vznemirjal še jaz ta večer, sem jih obiskal nekaj dni kasneje.

Marija Florjančič in Romana Tepina sta brez ovinov povedali svoje mnenje.

»Prejšnjo nedeljo zvečer so sosedu ograjo podrli, skalečo čez ograjo, tresejo jabolka... Nihče nima nič proti plesu, samo sosedje naj takrat v miru pustijo. Kar poprašajte. To vam bodo povedali po vsej Benedikovi ulici... Pa vsaj malo bolj spodobno se naj obnašajo. Saj nič ne rečem, tudi večsih smo se bili veselili. Pa tudi »kušnil« me je kdo, ampak to, kar se dogaja po vogalih, ob stenah...«

Skoraj, da mi ni postalo nerodno, ko sem poslušal posamezne štorije in nekam čudno resen je postal pogovor, ko je beseda nanese na deset dvanajst let stare otroke, ki jih starši najbrž res ne morejo zaradi mladinskega plesa tako rekoč sredi nedeljskega popoldneva zapirati.

Tako sem spraševal zdaj enega, zdaj drugega. Slišal sem mnenja, ki so bila v prid in v škodo mladinskega plesa. Za in proti plesu v Stražišču. Ne mislim ocenjevati, kdo ima prav. Res je, da so se prireditelji plesa zaradi različnih mnenj in pripomb že sestali in izmenjali stališča tudi s predstavniki organizacij (na občini) ter sprejeli nekatere sklepe, ki naj bi zagotovili red in mir.

Če vprašam torej po tistih službenih vprašanjih še sebe: Kakšni so danes mladi ljudje?

● Morda so malce drugačni, kot smo bili mi v njihovi letih. Morda so nekateri malce objestni? Toda nehoti se ob tem vprašanju spomnim besed tistega devetdesetletnega možaka iz Voklega, ki mi je lani ob tem času pravil: »Včasih tri dni nisem spal, pa tako smo se na veselici stepili, da je bilo jutraj skoraj pol vasi brez ograje.« Kakšna je torej današnja mladina? Mlada, brezskrbna, polna želja po uveljavitvi, z željo, da bi bila čimprej starejša. Kafti starejši ji dajejo zglede in izkušnje. Pa ne da bi jih opravičeval s tistim opravičilom: Ne zamerite jim, saj ne vedo, kaj delajo. Ne! Mislim, da so to mladi ljudje, ki jim lahko zaupamo. In moramo jim zaupati. Prepričan sem, da jim bomo le z zaupanjem pomagali, da resna pot, na katero bodo stopili že čez nekaj let, ne bo potem tako huda.

A. Zalar

»Mi Bohinjci sredi raja...«

Na tradicionalnem kravjem balu v Bohinju se je v nedeljo zbralo prek 5000 ljudi iz različnih krajev Slovenije in sosednjih dežel

Organizatorjem kravjega bala, prizadevnim in iznajdljivim Bohinjcem, je bilo v nedeljo vreme zares naklonjeno. Zato ni čudno, da se je na prireditvenem prostoru pred hotelom Zlatorog zbralo prek 5000 ljudi iz vseh krajev Slovenije, pa tudi gostje in turisti iz sosednjih dežel niso manjkali. Na parkirnem prostoru smo opazili precej avtomobilov z italijansko in avstrijsko registrsko tablico. Dokaz, da bohinjska vsakoletna turistična prireditev ni znana samo doma, ampak se je glas o njeni privlačnosti in atraktivnosti razširil že prek meja naše domovine.

Okrog enajste ure je zaigrala godba iz Gorij pri Bledu, kar je pomenilo, da do začetka prireditve ni več daleč, ko pa smo zaslišali še stare bohinjske znanke Vesele planšarje smo vedeli, da se je prireditev začela. Na pobočju Komarče smo opazili prve majerice in majerje s svojimi tropi krav, ki so se spuščali proti prireditvenemu prostoru. Našteli smo osem kravjih tropov. Prvi je bil trop znanega Bohinjca in starega gosta prireditve Ukčevega Franceta, za njegovim pa so prihajali še ostali. Krave se niso dosti menile za radovedne obiskovalce. Veselo so cingljale s svojimi zvonci in od časa do časa mulile travo.

Ko so bili na odru zbrani planšarji s svojo opremo, ki jo potrebujejo za življenje

na planini, in gostje, med njimi folklorna skupina iz Portoroža, je bohinjski mešani pevski zbor zapel lepo staro Bohinjsko. »Mi Bohinjci sredi raja...« se glasi njen začetek. Pesem pripoveduje o Bohinjcih, njihovi ljubezni do domovine in lepega Bohinja in Triglavu. Pevci so jo zapeli tako prizadeto, da so se njim in marsikateremu od prisotnih orosile oči.

Sledil je pozdrav Ukčevega Franceta. V nedeljo je že petnajstič zapored stopil na oder in pozdravil »drage goste«. Nič veselega vam nimam povedati. Planšarstvo peša in to zaradi okoliščin po normalni poti. Naše planšarsko delo ni bilo nikoli in ne bo dobro plačano. Vendar, če nas ne bi bilo, bi naša lepa sončna trava gnila po planinah. Planšarji smo planšarji in kar znamo znamo... Povedal je nekaj domislic in zgodbic, kakršne zna povedati samo Ukčev Franc. Kdor razume njegove krepke šale, ve da to niso samo šale, ampak je v njih veliko, veliko resnice.

Po govoru Ukčevega Franceta so spet zapeli bohinjski pevci. Same stare in marsikje že pozabljene slovenske pesmi. Triglav, Naše gore in Nazaj, nazaj v planinski raj. Za njimi so folkloristi iz Bohinja zaplesali splet gorenjskih narodnih plesov, katerih zibelka je prav bohinjski kot. Tudi plesalci iz Portoroža so

poželi velik aplavz. Enako majerji in majerice.

Po programu, med katerim smo se večkrat do solz nasmajali, se je začelo ranjanje, takšno, kot je malokje. Veseli planšarji so neutrudno in neusmiljeno raztegovali in pihali v svoje instrumente. Prav je, da naše vsakoletne znanke tokrat pobliže spoznamo. Ansambel je 1965. leta ustanovil France Povše iz Ljubljane. Isto leto so tudi prvič igrali na Kravjem balu, Ansambel sestavljajo: Franček Povše, Tone Skrljanc, Maks Gerbec, Rudi Wagner in Tone Kuder. Imajo tudi dva pevca, Janeza Jeršinovca in Anico Puser. Vodja ansambla in avtor mnogih bohinjskih skladb je Franček Povše, pevec Jeršinovec pa je napisal za večino od njih besedilo. Planšarji niso znani samo v Sloveniji. Zaigrali so že v Avstriji, kjer so reden gost celovškega radia, pa tudi Tržačani jih že poznajo. Planšarji pravijo, da najraje še vedno igrajo prav v Bohinju, na kravjem balu.

To je bil naš sprehod po nedeljskem kravjem balu. Vsega, kar se je dogajalo na njem, prav gotovo nismo zapisali. Nemogoče je. Veselja, kakršnega vsako leto srečamo na kravjem balu, ne vidimo nikjer drugje. Zato ti-stemu, ki je bil v nedeljo v Bohinju ni žal. Drugo leto pa spet na svidenje!

J. Košnjek

DOPIŠNA DELAVSKA UNIVERZA LJUBLJANA

razpisuje

Vpis v dopisne šole

- osnovnošolsko izobraževanje (5., 6., 7. in 8. razred)
- administrativna šola (dveletna)
- ekonomska srednja šola
- tehniška šola (za strojno, elektrotehniško, lesnoindustrijsko in kemijsko stroko)
- delovodska šola (za strojno stroko)
- poklicna šola kovinarske stroke

VPISUJEMO VSAK DAN od 7.—18. ure
RAZEN SOBOTE.

Podrobnosti o sistemu dopisnega izobraževanja, učnem programu in pogojih za vpis boste lahko zvedeli iz prospekta, ki vam ga pošljemo na vašo zahtevo.

SVOJ NASLOV NAPIŠITE S TISKANIMI CRKAMI. Za prospekt pošljite znamko v vrednosti 2 dinarja na naslov: DOPIŠNA DELAVSKA UNIVERZA LJUBLJANA, Parmova 39, telefon: 316-043, 312-141, poštni predal 106.

CAMPLIN — AVTOPLIN
Kraj polnjenja:
Kamping v Zaki — BLED

PLINARNA LJUBLJANA,
Vodovodna cesta (za Lito-strojem)
telefon 316-798, 315-759

CAMPLIN — AUTOGAS
Posto di rifornimento:
Camping v Zaki — BLED

PLINARNA LJUBLJANA, Vo-dovodna cesta
(dietro la fabbrica Litostroj)
telefon 316-798, 315-759

OBLEGANJE LENINGRADA

9. nadaljevanje

Gledališč, kinematografov ni bilo več, vse je bilo zaprto. Leningraščani so bili večinoma tako oslabljeni, da doma niti brati niso mogli več. S kakšno vdanostjo so se stradali, napol mrtvi ljudje poslušali pri sprejemnikih branje pesmi — bilo je nepojmljivo.

Osmega januarja pa so v večini mestnih okrajev utihnili sprejemniki. Električni tok je bil prešibak. Kmalu pa so se ob oddajniku začele zbirati kopice ljudi, ki so spraševali, kaj se je zgodilo in kdaj bodo spet lahko poslušali oddajo.

NOVE VRSTE ZLOČIN

Začelo se je s tem že v začetku zime, zdaj pa je postajalo vedno huje. »Nove vrste zločin«, tako je dejala policija, se je začel širiti.

Bil je to umor zaradi živila. Vsak dan se je pripetilo kaj takega. Starka, ki je stala v vrsti pred trgovino z živili, se je zgrudila mrtva zaradi udarca po glavi in bled fant je zbežal iz vrste z njeno ročno torbico v roki. V njej je bila živilska karta. Iz pekarnice je stopil mož, zabiskal se je nož in mož se je zgrudil v sneg, temno postava pa je izginila s kruhom, ki ga je bil kupil mož v snegu.

Leningrajska policija je bila dobro organizirana, tudi osebja ji ni manjkalo, toda zdaj ni imela več opravka s poklicnimi zločinci, ki jih je dobro obvladala, temveč z navadnimi meščani, ki so jih lakota, zima gnale v rop in umor.

Kmalu so se vlačile okrog cele tolpe morilcev, sestavljene iz raznih temnih elementov, med katerimi je bilo tudi mnogo odpuščenih vojakov in vojaških beguncev. Napadali so samotne pešce ponoči in kasneje tudi podnevi, vdirale so v pekarnice ter se nazadnje lotili tudi konvojov, ki so dovažali hrano prek Ladoškega jezera. Vlamljali pa so tudi v stanovanja in iskali dragocenosti. Če se jim je kdo uprl (navadno so v stanovanju našli le mrvice) so ga ubili in stanovanje nato zažgali, da bi prikrili zločin. Priznati pa je treba, da med zločinci niso bili sami Rusi, mnogo je bilo med njimi nemških agentov, ki jim ni bilo posebno težko splaziti se skozi redko zasedeno bojno linijo branilcev v predmestjih. Ti so potem s prišepetavanjem hujskali ljudi, opravljali sabotažna dejanja in ropali.

Zo zločincih zaradi živila so oblasti udarile z neusmiljeno

trdoto. Zdanov namestnik A. A. Kuznecov je dejal kasneje: »Odkrito moram priznati, da smo streljali ljudi zaradi ropanja kruha.«

Od novembra 1941 dalje je prinašala Pravda kratke objave o ustrelitvah: trije možje so ustreljeni zaradi ropanja v trgovini z živili; dve ženski ustreljeni zaradi prekupevanja z živili; pet mož ustreljenih zaradi roparskega napada na transport z moko, šest mož ustreljenih zaradi lažnih prisvojitvev živilskih kart, mnogo grešnikov je bilo obsojenih na več let prisilnega dela, vendar je navadno govorila puška.

Za patrolje so uporabljali tudi vojske s fronte. Pri njih ni bilo niti sodišča. Če so pri osumljencu našli ukradene živilske karte ali krivično pridobljena živila, so ga ustrelili kar tam, kjer so ga prijeli.

Vsak mesec so izdajali nove živilske karte. Do decembra je tisti, ki je karto izgubil, lahko prišel po drugo na pristojno mesto, kjer je redno dobival karte. Decembra so se pred uradi za izdajanje kart vile dolge verige prebivalcev, ki naj bi bili izgubili svoje karte pri požaru, pri zračnem napadu ali pri eksploziji granat ali bombe. Preden je utegnil Pavlov, referent za preskrbo, poseči vmes, je bilo že izdanih 24.000 nadomestnih kart.

Ker so bile navedbe o izgubi kart dostikrat izmišljene, je po njegovi odredbi izdajal nadomestne karte odsej samo glavni urad in to samo v primerih, če je bila izguba dokazana s pričami in je nadomestilo zagovarjal predsednik hišnega sveta ali kak funkcionar ali policija. Takih primerov pa je bilo sila malo in tako so zahteve po nadomestnih kartah počasi popolnoma izostale.

Izguba živilske karte je bilo pač najbridkejšo, kar je utegnito doleteti človeka.

Nekega večera je prišla v bolnico Erisman upokojenka s svojo šestnajstletno hčerjo in vsa obupana pripovedovala, da je gojčufiva ženska pretentala hčerko, da ji bo preskrbelo mesto z dobro hrano v bolnici. Ociganila je materja 45 rubljev, za vse, kar je žena imela, poleg tega izvabila iz obeh še živilske karte, ju nato peljala skozi temno mesto do bolnice in v temi izginila.

Jokaje sta ženski pripovedovali zdravniku svojo zgodbo. Zdravnik jima je ses avil in napisal prijavo na policijo,

če pa bo ta mogla kaj ukreniti, je bilo zelo dvomljivo. V bolnici so jima sicer dali nekaj hrane, mnogo seveda ni bilo in reva sta odšla v temo z zavestjo, da bosta ves mesec brez hrane, kar je pomenilo toliko kot obsodbo na smrt.

MESTO GORI

Marsikoga je sila prignala na rob blaznosti. Ko je partijska funkcionarka Jeliseveta Šaripina stopila nekoč v trgovino, je zagledala žensko, ki je preklinjala bila s pestmi po desetletnem dečku. Mali je sedel na tleh in na vso moč mašil vase kos kruha in zvečil, kolikor hitro je mogel. Kupci so okrog scene sklenili krog in molče gledali. Šaripina je pograbila žensko z roko: »Nehajte vendar!«

»Toda, saj to je tat, tat, tat,« je kričala ženska. Svoj obrok kruha je za trenutek položila na prodajno mizo, v hipu ga je pograbil deček in ga začel mašiti v usta, udarcev menda sploh ni čutil, niti slišal kričanje in se menda sploh ni zavedal, kaj se godi okrog njega. Bil je lačen, tako strašno lačen... Jokaje je pripovedovala ženska, da je pred nekaj tedni nesla na pokopališče edino dete. Na prošnjo Šaripine je vsak od kupcev odlomil kosček od svojega obroka in ga dal ženski. Ko so vprašali dečka, kdo je in kaj je z njim, je suhih oči povedal, da je oče menda na fronti, mati je od lakote umrla, on sam pa živi s svojim malim bratcem v kleti zbombardirane hiše.

Stiska je postajala vedno hujša. Majhni otroci, ki so doraščali, sploh niso poznali ne psov, ne mačk, ki jih v mestu ni bilo več. Tudi ptice so izginile. Vrane so se izselile za nemške jarke, nato so izginili galebi in golobi — v loncih, vrabci in škorci pa so zmrzovali in stradali kot ljudje. Pripovedovali so, da so videli, kako so jate vrabcev med poletom padale na Poledenelo Nevo. Zmrzovali so med letom. Celo podgan skoro ni bilo več. Tudi te so, kot so pravili, zmrznile. Na fronti pa so vedeli to bolje. Na desetisoče jih je zbežalo iz ledenomrzlih in popolnoma praznih kleti in se preselilo v strelske zakope, tam je bilo vsaj še nekaj hrane. Sovjetski vojski so se tolažili s tem, da jih je v nemških jarkih še neprimerno več, ker je tam dovolj hrane.

25. januarja je prejel Kuznecov alarmantno sporočilo iz 5. elektrarne, edine, ki je še obratovala. Doslej so jo vzdrževali v pogonu s 500 kubičnimi metri drv dnevno, zdaj pa so bile zaloge izčrpane, novih pa ni bilo. Kuznecov je prosil, naj vzdrže vsaj nekaj ur, vendar se tudi njemu ni posrečilo najti kuriva. Turbine so se vrtele vedno počasneje in počasneje ter se nazadnje ustavile. Poslednja črpalna postaja je prenehala delovati.

— Prišlo je več gostov kot sta pričakovala...

Rešitev sobotne križanke

1. NAPREJ, 7. LIMONA, 12. ANTIPODI, 14. KLOR, 15. SG, 16. NIZAVA, 18. IVA, 19. ALI, 21. GEN, 22. POVOD, 24. OZARK, 26. KOSEM, 27. ISOLA, 28. SRS, 29. REP, 31. DAT, 32. MAKE-TA, 35. SR, 36. OSOR, 38. SIMONITI, 40. LIPICA, 41. ALAROD

Spomenik vesoljcem

Francoski kipar Marcel Recher bo izdelal štiri metre visok kip, posvečen prihodu prvega človeka na Luno. Spomenik bo po vsej verjetnosti stal blizu izstrelitve ploščadi na Cape Kennedyju, s katere je poletel na Luno Apollo 11. Spomenik bo abstrakten kip s kovinskimi drogovi, ki naj bi ponazarjali radar in ameriško zastavo.

Najpogostejši vzroki smrti

Več kot polovica umrlih Evropejcev in Američanov je imela raka oziroma srčne in ožilne bolezni. Bolezni srca in ožilja najbolj tarejo Fince, za njimi pa Američane. Jugoslovani smo s 30 odstotki na zadnjem mestu. Statistični podatki kažejo, da smrtnost zaradi teh bolezni neprestano narašča. Med enindvajsetimi državami, ki jih je anketa zajela, so izjeme zlasti Jugoslavija, Francija in Madžarska, kjer je najmanj srčnih bolezni med smrtnimi primeri. Najmanj raka pa je na Islandiji in v Romuniji.

Krive so matične knjige?

Kje drugje kot v zemlji stoletnikov — V Sovjetski zvezi žive tri sestre, ki so stare skupaj natanko 339 let. Žive v majhnem kraju Dagestanu. Najmlajša od sester ima samo 110 let, najstarejša pa 116. S pojavom tako visoke starosti si še vedno razbijajo glave zdravniki, medtem ko pa skeptiki namigujejo na pomote v matičnih knjigah.

Kadilci so srečnejši!

Vse kaže, da ne bomo imeli miru, vse dokler bo na svetu rasla rastlina, ki ji pravimo tobak. Razprave o škodljivosti kajenja bi lahko naložili na nekaj tovarnjakov, pa vendar znanstveniki še ne odnehajo. Iz Zahodne Nemčije je prišla spet nenavadna vest. Institut za socialno medicino je v neki raziskavi ugotovil, da so kadilci srečnejši. Strastne kadilce namreč manj boli glava, manj jih muči srce, nimajo visokega pritiska niti težav za linijo — in zaradi vsega tega so kajpak srečnejši od nekadilcev.

Še korak naprej v švicarski natančnosti

Oddelek za raziskave znane švicarske tovarne ur je sestavil novo elektronsko zapestno uro z naravnost neverjetno natančnostjo. Medtem ko je točnost tradicionalnih švicarskih ur s spiralo do 1 minute na teden, pri urah z elektronskimi glasbenimi vilicami do ene minute na mesec, pa ima nova ura »Longines Ultra-Quartz« največjo do sedaj doseženo natančnost — do ene minute na leto dni.

O Kuraltovi rodbini in še kaj v nekdanjem življenju (2) Žanjice so tekmovalale med seboj

Ker je Franc imel dosti denarja, si ga je zaželel še več. V tistih časih ni bilo hranilnic in posojilnic. Na kmetijah je bilo navadno po več otrok, dom je po očetu prevzel le eden, ostalim pa je bilo doto treba izplačati. Takrat se je vsak kmet navadno zadolžil. Zadolžili so se kmetje tudi, če je bila nesreča pri hiši, kakršnakoli že, pa tudi, če je bil nekdo slab gospodar. Tudi dota, ki jo je prinesla nevesta k hiši, je bila navadno premalo, če je komu grozilo, da bo propadel, če je bil že toliko zadolžen.

Ko je kmet zašel v denarne težave, ko mu je grozilo, da mu bodo kmetijo upniki prodali, se je za pomoč zatekel k Jerebu, če ni imel živine ali lesa, da bi ga prodal in s tem poplačal dolgove. Jereb je takim kmetom posojal denar na visoke, naravnost odušne obresti. S tem je njegovo premoženje rabelo. Na ta način je sicer mnogim pomagal, vendar so taka posojila spremljale mnoge solze. Včasih pa je Franc, po domače Jereb, denar tudi izgubil, če je bilo dolga le preveč in če ga tisti res ni mogel plačati. Jereb je imel kar svojega agenta (potnika). K njemu so prihajali kmetje po posojilo z vse Gorenjske.

Na posestvu je imel Jereb hlapce in deklet, po potrebi pa si je najel še dni-narje, da so mu obdelovali zemljo.

Ker se mu je zdelo, da ljudje preveč časa porabijo za spanje, si je vtepel v glavo, da je spanje samo navada. Zato je hotel postati svetovni rekord; hotel je dokazati, da spanje ni potrebno. Nekeč je tri dni in tri noči hodil okrog, da bi premagal spanje, toda tretji dan je omagal. Padel je in v trenutku zaspal; spal je kar na vrtni cel dan in celo noč. Takrat je spoznal, da z njegovo fiksno idejo o nepotrebnosti spanja ni nič in takrat je to misel opustil.

Zdaj pa pogledajmo, kako je bilo na kmetijah tiste čase!

Vsak kmet je moral imeti po dve dekli. Če so bili domači otroci še majhni, je moral imeti tudi po dva hlapca in še pastirje. Sicer pa so bile takrat številne družine, ki so imele 10 do 15 otrok. Strojev, ki jih poznamo danes, takrat ni bilo, vse delo so morali opraviti ročno. To pa ni bila malenkost, dela je bilo veliko: želi so vse s srpi, mlátili s cepci, drva so žagali z ročno žago, slamo so rezali z ročno slamo-reznicco oz. tako imenovano »trugo« itd. Rezanje rezance je bilo hlapčevsko delo; vso zimo je moral kar dobro delati, da je sproti narezal krmo za 15 do 18 glav živine, kolikor jo je bilo na večjih kmetijah.

Krompirja takrat niso dosti sadili, ker zanj ni bilo takšnega povpraševanja kot danes. Imeli so ga samo za dom in za prašiče; sadili in tudi izkopavali so ga kar z motiko.

Takrat so sejali lan, s katerim je bilo mnogo dela: najprej so ga sejali, nato poruvali, potem pogrnili po travnikih, da se je »godil«, potem so potrgali z njega semenske glavice, nato so ga ženske trle, pozimi so potem predli, nato prali štrene, in

jih sušili na soncu, potem pa je prejo dobil v roke tkalec, platno pa potem šivilje in krojači. Dolg postopek in veliko dela torej, preden je nastalo grobo blago, s katerim so se v glavnem oblačili.

V tistih časih so sejali mnogo pšenice, rži, ajde, fižola. Vse to so ženske požele s srpi. Žeti so začele zjutraj še pred šesto uro in delale so potem vse do noči. Okrog druge ure je bilo navadno kosilo, razen tega pa še dvakrat na dan malica. Zajtrkovali in večerjali so doma. Ob kosilu je bilo približno pol ure počitka — v senci, če je bila v bližini, drugače pa kar na pekočem soncu.

V vrču (v »krugli«) so prinesle žanjice s seboj vodo, da niso bile žejne. Prišel je tudi gospodar, da jim je sklepal srpe, in sicer kar na polju. Človek bi ob vsem tem mislil, da so bile hude in zelo utrujene, da so se jezile; kje pa! Bile so vesele, tekmovalale so kot danes kakšni športniki, katera bo prej naredila, katera več in lepše požela!

Prva je žela prva dekla ali pa domača hči, zadnja pa gospodinja. Vsaka je hotela biti zelo pridna. Velika sramo-

ta je bila, če je katera zaostala. In če je prišel mimo njive kakšen fant, tedaj žanjica ni šla k njemu na klepet, ni počivala; tedaj je šele zapel srp, da so druge žanjice takoj uganile, da je njen fant blizu, da mu hoče pokazati, kako je pridna.

Zvečer, ko so se žanjice trudne vračale s celodnevne napornega dela, so zapele, da jih je bilo slišati daleč okoli. To je bila posebna sreča in veselje, ki ga danes ni več. Tako življenje se je ponavljalo, dokler žetev ni bila končana, ta pa je trajala tudi 14 dni ali še več.

Karel Bertoncelj,
Gorenja vas 25

(Naprej prihodnjik)

Gorenjski kraji in ljudje

Razcestja

MIHA KLINAR
(MESTA, CESTE
IN RAZCESTJA)
IV. DEL

37

bral? Seveda bral, je odgovoril župniku in ko ga je župnik nato nadrl, da je to nedopustljiv greh, in nesrečnega drvarja zapodil iz spovednice, je o tem ves skrušen pripovedoval drugim drvarjem, ti pa so se krohotali...

Take misli speljujejo Slavka drugam. Vojsko ni samo vas gorskih kmetov in drvarjev, jeznotitih in čudaških župnikov, vas, o kateri v Idriji govore, da je skoznjo šla med vojno peta obrambna črta v času začetnih italijanskih uspehov na soški fronti, ki so ta hribovski kraj natrpali z begunci od Soče, z Banjske planote in lokovskih obronkov, vojniki pa ga spremenili v pravo Sodomo in Gomoro s pijančevanjem, razvratom in drugimi podobnimi rečmi, ki v krajih v neposrednem zaledju bojišč, kjer je človeško življenje samo od danes do jutri in ki ga je zato treba naglo izživeti, dozorevajo in plod topega brezupa, vas, ki bi bila danes zopet bogu za hrbtom in o kateri bi najbrž v Idriji ne govorili več, ko bi se ne ponašala za uglednim profesorjem Grudnom, prijateljem Karlovega očeta, človekom, o katerem govorijo te dni ne samo v Idriji, marveč tudi drugje...

O gospodu Ivanu Grudnu, učenem profesorju, ki že pet let poučuje na trgovski šoli v Ljubljani in ki govori francosko in italijansko prav tako dobro kakor slovensko in nemško, saj se je šolal na Dunaju, v Grenoblu in Firencah, in ki je prijatelj inženirja Klavde, Karlovega očeta, Slavko pripoveduje čez nekaj ur teti Roziki, ko se je ustavil na njenem novem domu in jo našel žalostno in v solzah, ker Italijani še vedno niso izpustili njenega moža, strica Andreja.

»Potolaži se, teta! Morali ga bodo izpustiti

prav tako, kakor bodo morali zapustiti naše kraje. Mirovna konferenca bo razveljavila krivični londonski pakt,« govori Slavko z besedami, ki jih je slišal od Karlovega očeta.

Karlov oče je prepričan, da predsednik Združenih držav Amerike Wilson londonskega pakta, sklenjenega pred dobrimi tremi leti in pol med antantnimi velesilami in Italijo, ne priznava in ga ne bo nikoli priznal, pa tudi Francozi se baje že kujajo, ker so nasledili italijanski potegavščini, od katere Francija ni imela prav nobene koristi, marveč samo škodo, ker udeležba Italije v vojni na strani antante ni prinesla razbremenitve na francosko-nemški fronti, kakor so pričakovali.

»Niso vedeli, da smo v krajih, ki so jih obljubili Italiji, skoro sami Slovenci in Hrvatje,« govori Slavko z inženirjevimi besedami, ki jim je verjel bolj kakor besedam rudarja Pahorja, ki je trdil prav nasprotno in ki se je na Wilsonovo zagotovilo o pravici samoodločbe slehernega naroda na samostojnost in državnost poživžgal. »Wilson je demokrat in Francozi so demokratje! Kakor je pisal iz Francije brat gospoda inženirja Klavde, je Francija, vsaj večina francoskega naroda na naši strani. Mirovna delegacija Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se bo na mirovni konferenci pogajala o mejah svoje države, bo prav gotovo trdno vztrajala pri pravični rešitvi, saj je v tej delegaciji tudi profesor Ivan Gruden, idrijski rojak (tako govore o profesorju Grudnu v Idriji), ki ne bo odjenjal. Razumljivo, Italijanom diši idrijski živostrebrni rudnik, pa tudi bivši avstrijski napol državni, napol Hencklovi rudniki svinca in cina v Rablju skupaj s topilnicami v Mrzli vodi. Toda to mora postati sedaj last nove slovenske države. Italija ne bo imela nikoli v svojih mejah dela Kranjske z Idrijo in dela Koroške s Trbižem, Pontaflem in drugimi koroškimi kraji. Pa tudi Kobariške in Goriške ne. Ne Brd, ne Vipave, ne Krasa. In tudi Istre s Trstom ne, saj je Trst na slovenskem ozemlju. In prav tako ne Dalmacije in dalmatinskih otokov,« ponavlja Slavko inženirjeve besede, o katerih misli, da so besede, ki jih je inženir slišal od svojega prijatelja profesorja Ivana Grudna.

Toda Rozike te besede ne potolažijo.

»Drugi, ki so jih odgnali, so vsaj blizu. Nekatere imajo za žicami v Čedadu. Anton je v

Krminu, Jakob v Gradiški, a Andrej,« se Rozikine besede dušijo v ihtenju. »Andrej... Andrej... njega so odpeljali daleč na jug... na neki otok blizu Neaplja, te dni pa so ga z ladjo odpeljali še dalje... na neke Liparske otoke... Nekateri pravijo, da so tam ječe, v katere zapirajo morilce in druge zločince... Je Andrej morilec? S kakšno pravico so ga vtaknili med hudodelce? S kakšno pravico,« ihti Rozika. »Se mar ni postavil na stran antante, ko je utekel iz cesarske vojske? Odlikovanje bi moral dobiti, antantino odlikovanje, ne pa da so ga odgnali kakor razbojnika,« govori Rozika z Andrejevimi besedami, s kakršnimi se je na dan, ko so prišli ponj italijanski karabinerji, skušal ubraniti pred aretacijo. »Ti veš... Ti sam veš, da so mu cesarski stregli po življenju. Ga niso obstrelili? Ubili bi ga, da so ga na praznik rešnejga telesa našli v potoku pod dračjem nad Stivčevo domačijo. Samo ti si ga rešil...«

»Rešil?« pomisli Slavko.

»Ko bi ne bilo tebe, bi Andreja nihče ne našel. Izkrvavel bi.«

Res, to bi se lahko zgodilo, se Slavko zaveda. Sreča je bila, da se je tistega dne igral s Stivčevim Žefkom ob potoku nad Sočo in mu delal mlinčke, čeprav se mu ni prav nič ljubilo, da bi se igral s tako majhnim otrokom. Streljanje nekje v hribih pod Krnom je bilo krivo, da sta šla z Žefkom ven. Streljanje, ki je vznemirilo Roziko in Žefkovo mamo, pa tudi njegovo, in ki je čez nekaj časa potihnilo, utihnile pa so tudi žene in se zaskrbljeno spogledovale, ne da bi upale vpriči malega Žefka spregovoriti in ga napraviti še bolj preplašenega. Zato je otroka peljal ven k potoku nekaj metrov stran od Stivčeve hiše, zraven pa razmišljal o stricu Antonu, Andreju in Žefkovem očetu, za katere je vedel, da se skrivajo v hribih. Zato je pogledoval večkrat tja gor. In res se mu je ob tem pogledovanju nanadoma zazdelo, da je videl planiti v strugo človeka. Pa ni bil povsem prepričan, ker se je vse tako naglo zgodilo in izginilo. Moral se je prepričati, če je bilo res ali se mu je samo zdelo, a so ga ob podrtih smrekah, ki so jih še za časa soške fronte podrtle topovske granate in ki so se nagnete kakor nekakšna streha nizko nad sam potok, presenetili cesarski vojaki.

23 žensk na Storžiču

Gora je bila gostoljubna

S prva je kazalo, da se bo vse ponesrečilo. Še v soboto je drobnoprihod iz megle, tako da so pri planinskem društvu v Trzinu kolebali, ali naj napovedani pohod 99 žensk na Storžič prelože ali ne. Ker pa so zapuščali vremenski napovedi, so nato rekli, da bo.

V nedeljo zjutraj ob peti uri je bilo nebo še zvezdno, ko nas je kakih devet čakalo na avtobusni postaji na avtobus, ki naj bi planinke odpeljal do Doma pod Storžičem. Kake pol ure je bilo že čez peto, ko je priropotal tovornjak — pa ni stresel premoga, pač pa je naložil slabo četico Tržičank, ki so hotele to nedeljo na tržiški Triglav.

Ko nas je tovornjak stresal po poti proti Domu pod Storžičem, mi je upadel še tisti klavirni pogum, ki sem ga hranila za boj z visoko goro. Po tržiško veselo je bilo šele v Domu pod Storžičem, kjer je prenočevalo še nekaj planincev, ki so ta dan nameravali na Storžič ter seveda naši vodniki.

Obetala se je čudovita nedelja. Najbrž bi bilo zavzete ženske množične, če bi Tržičanke vedele, kako lep dan se je obetal tisto jutro. Morda so imele v mislih lanske avgustovski pohod, ko jih je gora sprejela z megle.

O koli sedme ure je bilo, ko se je proti Zreli raztegnila kolona planincev in planink. Naj ne bo zamere, če vse, ki so bili prvi tako visoko, štejem med planince. S tem niti najmanj ne mislim škoditi ugledu naših šestnajstih vodičev, ki so skrbno brez neizkušenosti pripeljali triindvajset žensk na Storžič. Prvih nekaj deset metrov je takoj pregnalo jutranji hlad, ki je lezel v noge. Skrbni vodniki so pripenjali naše vetrovke in pulloverje na svoje nahrbtnike. Skupina se je raztrgala na tri dele, ki so ločeni za streljali hiteli proti vrhu. Hiteli pravzaprav ne. Na čelu skupine je vodnik premišljeno

počasi postavljajl noge, tako da nobeni od neizkušenih in na novo pečenih planink ni moglo zmajkati sapa. Tudi navezati ni bilo treba nobene, čeprav je pot po Zreli strma in bi kateri brez sramu lahko pošla sapa. Pa ni. Niti najstarejši med nami, ki ji je bilo 60 let. Sicer pa je bila na Storžiču že lani. Navezan je bil samo štiri in pol letni Kraljev Robi, ki je tako že zgodaj začel izpolnjevati izročilo, da — če nisi planinec — potem nisi Tržičan. Robi je hodil zelo dobro, pri tem pa je še vriskal, da je cingljalo med skalami.

Enkrat je vodnikova noga ušla z markirane poti, pa je takoj popravil napako. Ne poučeni smo nato zvedeli, da se je treba v gorah vedno držati markacij, sicer se lahko zgodi kaj neprijetnega. Tako kot se je letos poleti neki ljubljanski družini. Zakonca s hčerko in njenim fantom sta krenila od markirane poti po Zreli v levo in po nemarkirani poti navzgor. Nato se je ustavilo in ni šlo ne naprej in ne nazaj. Dva dni so prezebali in prestradani čakali na reševalce. Sicer pa je pot po Zreli, po mojem skromnem planinskem znanju, čeprav si grizeš koleno, varna in za ravnih vajnega pešca — slikovita. Vsaj tako se mi je zdela malo preden smo prilezli iz Zrele, ko je Storžič pokazal s soncem obsijan nazobčan hrbet, ki spominja na prav tako slikovite členaste vrhove italijanskih Dolomitov.

N a vrhu je planinec poplačan za vse: za znoj, za utrujenost in včasih tudi strah. Z nami je bila gora prijazna. Ne samo, da nam je nudila prelep razgled po Gorenjski, ki ji je sonce takrat že odstranilo megleno odejo, pač pa se nam je zdelo, da smo ramo ob rami s Kočno, Stočom in malo dalje s Triglavom. Ne boste verjeli — videlo se je tudi zasn-

ženo pobočje Grossglocknerja.

Čaj — bil je samo za ženski spol — se nam je prilegel. Manj prijeten kot pitje čaja pa je bil »krst«. Po lepi navadi planinski, jo dobiš z vrvjo (lepa rdeča je in vozil ima na koncu) po zadnji plati in to trikrat, da je še huje. Tako si vsaj zapomniš, kdaj si prilezel čez 1000 metrov... Predsenik planinskega društva Tržič Janko Lončar pa je nato vsaki še čestital in izročil planinski znak.

Spust po Škarjevem robu je bil mnogo neprijetnejši — za noge namreč — kot pa je bila hoja navzgor. No, Robi je skakal od skale do skale prav tako lahkotno, ko da ne bi imel za seboj triurnega vzpona. Da pa se ne bi »položil«, ga je oče spet varoval z vrvjo. Kot gamsi so se zapodili po skalah tudi nekateri mlajši (pravi — seveda) planinci. Tudi na samem vrhu jih je nekaj ostalo: čakali so na štafeto, ki jo je organizirala planinska zveza Slovenije v počastitev Vižmarskega tabora.

Kasneje — pri južini v Domu pod Storžičem, je Robi le omagal. Sit in z rdečimi lici je obsedel na stolu. Tudi v noge vseh, ki so bile prvi na Storžiču je začela lezti utrujenost. Vendar pa zato doživetje ni bilo nič manj lepo. Utrujenost pač sodi zraven. Vsaka je dejala, da bi še šla na Storžič. Morda po kateri od njegovih osemnajstih ali devetnajstih smerih? Rajne ne. Te so za prave planince. Nekateri od njih so tisto dopoldne, tako mi je pripovedovala žena znanega alpinista Japlja iz Tržiča, preplezali kar tri smeri v Storžiču. Kdor je le enkrat prijel za cepin in za prusiko vrv, ta je zlepa ne odloži. Pa čeprav ima pri tem včasih smolo in si pretrese možgane, zlomi ključnico in izbije zob.

Se enkrat: bilo je lepo.

L. Mencinger

Roparski zaklad

JULIUS
MADER

37

Za Kaltenbrunnerja sta imela ponarejevalski oddelki in oddelek za razpečevanje velik pomen. Bila sta osnova njegovih finančnih in gospodarskih načrtov. Zato so konec februarja 1945, kakor smo že omenili, v koncentracijskem taborišču Sachsenhausen izpraznili blok 18/19, tamkajšnjo skupino jetnikov na skupaj s tiskarskimi stroji, zalogo papirja in ponarejenega denarja v šestnajstih železniških vagonih pod stražo prepeljali v koncentracijsko taborišče Mauthausen. Po približno dveh tednih so morali židovski jetniki na povelje SD čez noč znova montirati tiskarske stroje in jih pripraviti za obratovanje. Ko je bilo vse to storjeno, se je pojavil iz Berlina SS-sturmabführer Krüger.

Z zbiranjem rjavih in črnih visokih osebnosti se je nujno pojavil na istem mestu tudi njihov naropani zaklad. O tem ne manjka poveljnih izjav, vendar je med njimi malo verodostojnih. Divje romantična okolica zadnje Kaltenbrunnerjeve postojanke s svojim skalovjem, skritimi globokimi jezери in gostozaraščenimi gozdovi ter precej vraževernim prebivalstvom, so nedvomno vplivali na nastanek mnogih pripovedk, ki so dobivale vedno novo hrano.

Pokrajina okrog Ausseeja leži globoko med Mrtvim pogorjem in masivom Dachsteina. Sredi te pokrajine, na kraju, ki je dostopen samo prek treh visokogorskih prehodov, leži Toplisko jezero, ki so ga nacisti določili za skritiše svojega plena in zakladov ter svojih najbolj tajnih dokumentov, ki jih niso mogli več spraviti v tujino. Vse to so v pozni jeseni 1944 nakopičili na teh nekaj kvadratnih kilometrih avstrijske dežele na meji z Bavarsko. Ko pa je postala kapitulacija Hitlerjeve Nemčije samo še vprašanje tednov ali dni, je vse to blago očitno izginilo pod zemljo, v skrivne rove in v samotna gorska jezera. Ta skritiše pa so bila dejansko samo depoj, ki bi jih zločinci SS in SD spet dvignili ob pravem času. O tem pričajo tudi mnoga skladišča orožja na tem področju. SD-obersturmabführer Otto Skorzeny si je v ta namen izbral npr. neki zapuščen rudnik pri Salzburgu, kjer je s pomočjo zapriseženega oddelka SS skril celo skladišče orožja. Da bi to skladišče zavarovali pred tujim posegom, so vhod v rudnik razstrelili. Da bi še bolj otežili iskanje teh zakladov in zavedli iskalce na napačno sled, so razširili različne legende, ki še danes krožijo po tisku Zahodne Nemčije in zahodnih držav.

Poleg množice senzacionalnih poročil, ki krožijo po Zahodni Nemčiji, se je doslej javilo zelo malo prič, ki jim je verjeti. Toliko bolj je treba prisluhniti poštenim antifašistom, ki so opazovali nacistične pri njihovem skrivnem početju.

Ivan P. Volkov, ki je danes zaposlen pri železnici v Habsburgu, poroča o svojih doživljajih:

»Star sem 39 let. Rodil sem se v Klincih v brjanskem okraju. Leta 1942 so me Nemci zaradi moje ilegalne dejavnosti v neki mladinski skupini zaprli in odpeljali v Nemčijo. Leta 1943, ko sem poizkusil pobegniti, so me s številko 59793 poslali v uničevalno taborišče. Tam so me dodelili skupini za iskanje bomb, ki je bila sestavljena iz telesno najmočnejših jetnikov. Bili smo dejansko v mrtvaškem odredu, ker smo morali iskati bombe, ki so padle na Berlin in druga mesta, a niso eksplodirale. Morali smo jim odstraniti vžigalnike in jih odpraviti drugam. Maja 1945 pa so nas določili za prevoz železnih zabojev, ki so tehtali po 30 do 100 kg. Po transportu zabojev, ki so tehtali po 30 do 100 kg, smo se izvedli od drugih jetnikov, da je bilo v teh zabojih zlato, valuta in druge dragocenosti, ki so jih privlekli Hitlerjevi iz treh koncentracijskih taborišč in sicer iz Buchenwalda, Auschwitza in Sachsenhausna... Potem smo odnašali arhive iz potsdamskih zaporov, iz dortmundskega kriminalnega urada in tudi iz poslopja berlinskega reichstaga. Proti koncu vojne so vozili tovornjaki pretežno na jug proti Alpam. Na neki taki vožnji, ko smo ponoči vozili skozi naselje, sem opazil ob cesti znak s puščico in napisom Toplitzsee. Ko so tovornjaki prispeli do jezera, smo dobili povelje, da moramo prenesti zaboje na čolne. V čolnih, ki so se vrnili, so sedeli samo vojaki, jetniki so izginili. Tako so izginili tudi pri naslednjih vožnjah. Moj sojetnik, nemški antifašist Richard, me je posvaril, da nas nameravajo vse pokončati. Pomagal mi je, da sem prišel v drugo skupino, ki je bila določena za podzemeljska tajna dela. Le tako mi je uspelo, da sem se rešil.

Tisoče kilometrov daleč od Volkova živi Anglež Patrick Loftus. Že leta 1941 je v boju za Tobruk v severni Afriki prišel v nemško ujetništvo in bil med tistimi dvajsetimi angleškimi in francoskimi jetniki, ki so bili dodeljeni na tlako v mornarško poizkusno postajo ob Topliskem jezeru. Oglasil se je v londonskem časopisu Evening News:

»Z lastnimi očmi sem videl nacistični pri potapljanju njihovega zaklada v Toplisko jezero. Bilo nas je sedem Angležev in nekega dne smo videli prihod štirih tovornjakov.

23 žensk na vrhu Storžiča

CREINA

turistično
prometno
podjetje
KRANJ

TURISTIČNO
PROMETNO PODJETJE

CREINA KRANJ
vas vabi
na ogled

graškega jesenskega velesejma

z avtobusom dne 4. oktobra 1969

Odhod iz Kranja ob 6. uri zjutraj.
Povratek okoli 22. ure.

Cena izleta je konkurenčna!

Vožnja, strokovno vodstvo in vstop-
nica stane samo 65 din.

Prijave in informacije:

turistična poslovalnica
Creine Kranj, Koroška 4,
tel. 21-022

Prodajam

Prodajam PLINSKO PEČ in
avtomatični FLEKSARET
VI. Naslov v oglašnem od-
delku 4414

Prodajam PRASICA, 60 kg
težkega. Praprotna polica 15,
Cerklje 4479

Prodajam KRAVO s teletom.
Resman, Radovljica 4480

Prodajam avtomatični PRAL-
NI STROJ naonís pr. 5 po ze-
lo ugodni ceni. Skofja Loka,
Solska ul. 1 4481

Prodajam KRAVO, ki bo de-
cembra teletila. Zitko, Trboje
64 Smlednik 4482

Prodajam RADIATORJE ti-
pa 604/6 in ŠTEDILNIK go-
renje. Naslov v oglašnem od-
delku 4483

Prodajam lepa obraba zira-
ska JABOLKA od 0,30 — 1 N
din za kg in sladki JABOLČ-
NIK (Vsako količino). Eržen,
Zabukovje 2, Besnica 4484

Prodajam 90 kg težkega PRA-
SICA za plem. Benedikova
27, Kranj-Stražišče 4485

Prodajam 5 mesecev staro
KOZO, belo za plem. Veter-
nik, Sp. Bitnje, 13, Zabnica
4486

Prodajam malo rabljeno de-
ško in staro žensko KOLO.
Kranj, Cankarjeva 10 4487

Prodajam nov SIVALNI
STROJ bogat jadrn 220 in
RADIO rubin B simfonija.
Naslov v oglašnem oddelku
4488

Izdaja in tiska CP »Go-
renjski tisk« Kranj, Ko-
roška cesta 8. — Naslov
uredništva in uprave lista:
Kranj, Trg revolucije 1
(stavba občinske skupšči-
ne) — Tek. račun pri SDK
v Kranju 515-1-135. — Te-
lefon: redakcija 21-835
21-860; uprava lista, ma-
loglasna in naročniška
služba 22-152 — Naročni-
na: letna 32, polletna 16
din, cena za eno številko
50 para. Mali oglasi: be-
seda 1 din, naročniki imajo
10 % popusta. Neplačanih
oglasov ne objavljamo.

Prodajam visok SPORTNI
otroški voziček. Naslov v og-
lasnem oddelku 4489

ZAKAJ SKRBI?

SAJ JARJA

VSE TI PRESKRBI!

Motorna vozila

Ugodno prodajam FIAT 1100,
letnik 1959. Informacije te-
lefon 21-225 ali 22-079 4490

Prodajam AVTO — AUSTIN
1100, letnik 1966. V račun vza-
mem tudi FIAT 750. Naslov
v oglašnem oddelku 4491

Prodajam dobro ohranjen
MOPED na tri prestave. C.
kokrškega odreda 34, Kranj
4492

GARAZO V SORLIJEVI
ulici zamenjam za Kidričevo
ulico. Informacije na telefon
23-221 Kranj 4493

Prodajam FIAT 750, Kranj,
Jezerska cesta 105 4494

Izgubljeno

Izgubil sem črno POTO-
VALKO iz skaja 17. 9. na re-
laciji Sk. Loka, Dorfjarje.
Poštenega najditelja prosim,
da vrne Zabnica 24 (Cegnar)
4503

Stanovanja

Prodajam novo HISO. Kranj
— Stražišče, Pševska c. 11/a
4495

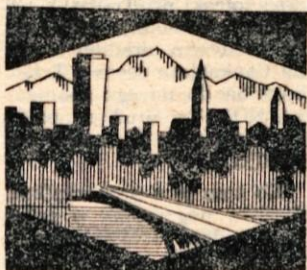
Iščem opremljeno SOBO
s posebnim vhodom po mož-
nosti v središču Kranja. Po-
nudbe poslati pod »Uslužben-
ka« 4496

Oddam neopremljeno SO-
BO samski osebi. Struževo
5, Kranj 4497

Prodajam KOMFORTNO
DVOSOBNO STANOVANJE
v Kranju. Ponudbe poslati
pod »po dogovoru« 4498

V najem dam PROSTOR
primerno za vulkanizerja in
za obrt v središču Medvod,
prodajam STISKALNICO za
sadje. Medvode 28 4499

II. sejem obrti v Kranju

od 11. - 20. X. 69

Zaposlitve

Majšjo upokojenko ali de-
kle iščemo za varstvo dveh
otrok in morebitno pomoč v
gospodinjstvu. Svigelj, Va-
ljavčeva 4, Kranj 4500

Iščem ZENSKO za varstvo
otroka in delno pomoč v go-
spodinjstvu. Dam tudi sobo,
ostalo po dogovoru. Naslov
v oglašnem oddelku 4501

Sprejemem dva DELAVCA
za delo v obrti. Ponudbe po-
slati pod »Sk. Loka« 4502

NOVOPOROČENCI!

Zakaj skrbí,
zakaj težave?
Kosilo za to priložnost

v GRADU HRIB

— Predvor

le malo stane.

Na vogalu »kanarčka« ob cesti JLA v Kranju že dalj časa
stojijo visoki zidarski odri, vendar jih nihče ne uporablja.
V kranjskem Projektu smo izvedeli, da so odre postavili zato,
da so strokovnjaki iz Ljubljane in Zagreba lahko poškodovano
fasado natančneje ogledali in se odločili za popravilo, saj je
stara že štiri leta. Poškodovano fasado bodo po vsej verjet-
nosti že v ponedeljek začeli popravljati delavci zagrebskega
podjetja Mozaik. Zamenjali bodo približno deset odstotkov
ploščic in jih premazali z zaščitno plastjo. (Jk) — Foto:
F. Perdan

Klucemo Kranj

Jutri bodo na brniškem letališču pristala štiri letala, pet pa
jih bo odletelo. Proti Titogradu bo peljal DC-6B, proti Beogra-
du caravella, proti Münchnu DC-3, proti Stockholmu DC-6B in
popoldne ob šestih DC-3 ponovno proti Beogradu.

Do konca meseca bo na brniškem letališču pristalo in odle-
telo poprečno po pet letal. Največ od njih bo caravell, DC-9
in convairjev. Seveda sem niso všteti avioni znamke DC-6B, ki
vozijo na redni progi proti Beogradu in Titogradu. J.K.

Nudimo vam

VELIKO IZBIRO KNJIG

po znižani ceni

strokovne in leposlovne literature.

Nesreče v zadnjih dneh

V petek, 19. septembra, nekaj pred osmo uro zvečer se je na cesti prvega reda v Podlublju pripetila huda prometna nesreča. Voznik osebnega avtomobila Anton Skubic iz Horjula je vozil proti Tržiču. Iz neznanega vzroka pa je nenadoma zapeljal v levo, zadel ob ograjo na mostu, tako da je avtomobil padel v potok Mušenik. Anton Skubic se je v nesreči tako hudo ranil, da je med prevozom v ljubljansko bolnišnico umrl. Sopotnik Milan Mayer pa je bil le laže ranjen. Škode na avtomobilu je za 8000 din.

Na cesti prvega reda v vasi Belca je v soboto popoldne voznik osebnega avtomobila Franc Mrak iz Kranjske gore trčil v konjsko vprego, ki jo je vodil Jože Štamčar z Belce. Nesreča se je pripetila, ko je Jože Štamčar pripeljal s stranske poti na prednostno. Skupne škode je za 9000 din.

V nedeljo okoli sedme ure zjutraj se je na cesti med Seničem in Križani z avtomobilom prevrnila voznica Štefka Gradišar s Pristave. Ko je vozilo začelo zanašati, je voznica zaradi neprimerne hitrosti in neizkušenosti zapeljala na nasip ob cesti, kjer se je avtomobil prevrnil. Voznica je bila le laže ranjena, škode na avtomobilu pa je za 4500 din.

Istega dne dopoldne sta na cesti četrtega reda v Zgošah trčila mopedist Jože Meglič iz Leš in voznik osebnega avtomobila Boris Mencinger iz Zgoš. Nesreča se je pripetila, ko je mopedist zapeljal na levo stran ceste in tako zaprl pot nasproti vožečemu vozniku osebnega avtomobila. Pri trčenju je bil mopedist laže ranjen. Na vozilih pa je za 4000 din škode.

Vlomi in tatvine

V noči na 20. september je bilo vlomljeno v bife KŽK Kranj na cesti JLA št. 7. Vlomilec je prišel v notranjost skozi visoko pritlično okno, ki je bilo prek noči priprto. Skušal je odpreti ročno železno blagajno, vendar mu ni uspelo. Na podlagi sledov so kriminalisti ugotovili, da sta vlomila T. K. in V. Z. oba z Jezerske ceste v Kranju. Oba imata na vesti tudi vlom v zimsko

kopališče 15. septembra letos. Pri tej tatvini je sodelovalo tudi več kranjskih mladoletnikov.

V ponedeljek, 22. septembra, nekaj pred tretjo uro zjutraj je Franc Kumar iz Kranja slišal, da nekdo vlamlja v prodajalno Galanterije v Kranju na Prešernovi cesti. Z vpitjem je vlomilca preganjal. Pred tem pa je neznanu uspelo z nožem za rezanje stekla izrezati v izložbeno steklo odprtino, nato pa je še udaril po steklu. Ni še znano, če je kaj odnesel.

Lovci v železnikih razvili svoj prapor

V nedeljo, 21. septembra, je lovska družina Železniki razvila svoj prapor. Pokrovitelj razvitja prapora je bilo podjetje Alpes Železniki. Spominske trakove so prispevali Lovska zveza za Gorenjsko, LD Selca, LD Sorica in Ivan Nečemer. Zlate žebličke pa je prispevalo 20 lovcev in LD Poljane, srebrne pa 25 lovcev.

Razvitju prapora so poleg predstavnikov lovske družine iz Selca, Sorice Poljan, Sorskega polja, Kroke in Senčurja prisostvovali še predsednik lovske zveze za Gorenjsko Miloš Kelih ter predstavniki krajevnih organizacij ZB iz Selške doline s prapori.

**KMETIJSKO
ŽIVILSKI
KOMBINAT
KRANJ**

**SKLADIŠČE
(bivši Beksell)**

obvešča

potrošnike krmil, da ima stalno na zalogi razna krmila za:

- kokoši nesnice in piščance
- krave molznice in tele
- prašiče
- koruzo v zrnju, šrot, pšenico
- pšenico, tropine itd.

Cene zmerne
Dostava hitra

Uspešno delo tržiškega hortikulturnega društva

Hortikulturno društvo iz Tržiča deluje že šest let in lahko zapišemo, da je njihovo delo precej uspešno. Tako so poleg akcij za lepše podobo mesta in drugih naseljenih krajev pripravili vrsto predavanj o cvetju, sadikah in zaščitnih sredstvih. Največ predavanj pripravijo v spomladanskem in jesenskem času, gojiteljem cvetja pa pomagajo tudi s strokovnimi nasveti.

Društvo ima 140 članov in njegov predsednik Franc Miklič nam je povedal, da so najprizadevnejši člani v Lomu pod Storžičem, Križah in v Kovorju. Hortikulturno društvo je lani začelo skupaj s tržiškim turističnim društvom ocenjevati najlepše okrašena okna, predhišne vrtove in splošen videz naselij. Lani so z diplomami nagradili 30 ljubiteljev cvetja in vrtov, medtem ko letošnje ocenjevanje še ni končano. Hortikulturno društvo skrbi tudi za urejenost javnih nasadov, sprehajalnih poti, zelenic in nekaterih redkih dreves v tržiški občini. Med znamenitimi drevesi naj omenimo več sto let staro lipo v Pristavi, posebne vrste ciprese na Ravnah pri Tržiču ter floro v znani Dovžanovi soteski pri Tržiču. V načrtih za prihodnje leto imajo predvsem ureditev celotne Cankarjeve ceste v Tržiču od kina do novega spomenika NOB ter ureditev parka ob spomeniku in razstavnem paviljonu.

Ko smo se s predsednikom društva pogovarjali o splošnem videzu Tržiča, nam je povedal, da v samem mestu ni veliko rož na oknih in balkonih, temveč, da jih je več

na obhišnih vrtovih, kjer pa so očem bolj skrite. Sicer pa so posvetili precej pozornosti sami čistoči v mestu in v ta namen pripravili predavanja po šolah. Čeprav bi morda morali v Tržiču postaviti še več košev za odpadke, pa na hortikulturnem društvu menijo, da zlasti mlajši prebivalci Tržiča premalo pazijo na čistočo in zato niso redki kupi odpad-

kov zlasti vrečk od sladole-
da — okoli koša za odpadke.

Kljub nekaterim težavam, ki tarejo tržiško hortikulturno društvo, lahko zapišemo, da se bo Tržič z nekaterimi novimi objekti v samem mestnem središču in pa z do-
sedanjo prizadevnostjo članov društva lahko ponašal z ugotovitvijo, da je čisto mesto.

Guček V.

Avtobusna postaja, razsvetljava?

»Na spodnji avtobusni postaji v Gozd Martuljku se je že pozimi podrla montažna avtobusna postaja. Menda je padlo preveč snega. Potem je sledil planiški teden, pa so zaradi lepote okolice odpeljali polomljeno montažno avtobusno postajo. Ne bi bilo lepo, če bi obiskovalci planiškega tedna ob cesti gledali podrtijo. Odgovorni ljudje so zagotovo obljubili, da bodo avtobusno postajo

v kratkem času popravljeno postavili tja, kjer je bila. Ze osem mesecev čakamo, a od obljube ni duha ne sluha.

Pa še to. Iz smeri Kranjske gore je v Gozd Martuljku do cestnega mostu čez Savo pri Spiku javna razsvetljava na vsakem drogu, od tam naprej pa skozi spodnji Gozd Martuljk ne sveti nobena žarnica. Ali bi lahko zvedeli, zakaj tako? — J. V.

Kranj CENTER

24. septembra premiera jug. barv. filma KMALU BO KONEC SVETA ob 16., 18. in 20. uri

25. septembra italij.-špan. barv. CS film SEDEM HRABRIH ZENA ob 16. in 20. uri, amer. film GOLA OSTRINA ob 18. uri

26. septembra italij.-špan. barv. CS film SEDEM HRABRIH ZENA ob 16. uri, amer. barv. CS film KLEOPATRA ob 18. uri predvajano na stereofonski zvok

Kranj STORŽIČ

24. septembra amer. film IDIOT V HOLLYWOODU ob 16., 18. in 20. uri

25. septembra jugosl. barv. film KMALU BO KONEC SVETA ob 16. in 18. uri, amer. film GOLA OSTRINA ob 20. uri

26. septembra danski barv. film KOZEL V RAJU ob 16., 18. uri, italij.-špan. barv. CS film SEDEM HRABRIH ZENA ob 20. uri

Tržič

25. septembra amer. film IDIOT V HOLLYWOODU ob 17.30 in 19.30

Jesenice RADIO

24. septembra amer. barv. VV film HISA NASE MATERE

25. septembra amer. barv. CS film SAN FERNANDO

26. septembra amer. barv. film GOLOROKI SERIF

Jesenice PLAVZ

24. septembra amer. barv. CS film SAN FERNANDO

25.—26. septembra angl. barv. film SAMO DVAKRAT SE ZIVI

Zirovnica

24. septembra švedsko-nemški barv. film VELIKA LJUBEZEN ELVIRE MADIGAN

Dovje-Mojstrana

25. septembra švedsko-nemški barv. film VELIKA LJUBEZEN ELVIRE MADIGAN

Kranjska gora

25. septembra amer. barv. VV film HISA NASE MATERE

Radovljica

24. septembra angl. CS film USODNA GOSPODICA ob 18. in 20. uri

25. septembra angl. barv. film NOC GENERALOV ob 20. uri

26. septembra amer. barv. film NENAVIDNA KRAJA ob 20. uri

Bled

24. septembra amer. barv. film UJETI V PUSTINJI ob 18. in 20.30

25. septembra amer. barv. film UJETI V PUSTINJI ob 18. in 20.30

26. septembra angl. barv. film LADY L ob 18. in 20.30

Obisk pri naših telesnovzgojnih organizacijah

Mladi strelci zmagujejo

Ljubitelji športnega streljanja na Planini in v Čirčah so že pred več kot 20 leti ustanovili strelsko družino Tone Nadižar. Ustanovitelj je bil prav oče prvoborca, po katerem se družina imenuje. Danes jo lahko prištevamo med najboljše družine v Kranju, zlasti zaradi vzgoje mladih strelcev. Zapisniki iz zadnjih nekaj let kažejo, da je prav ta družina tekmovala z največ mladinci in pionirji. Letošnja sezona pa je bila zanje najuspešnejša. Zmagam na občinskih prvenstvih z zračno in MK puško za mladince in pionirje so pionirji dodali še odlično 6. mesto na nedavnem republiškem prvenstvu.

Iz pogovora z Vladimirjem Žmitkom, predsednikom družine, sem zvedel marsikaj zanimivega o delu in težavah strelcev.

● Vidim, da je po toliko letih družina ostala brez lastnih klubskih prostorov.

»Žal je res tako. Če najmanj štirikrat smo se selili. Zadnjih nekaj let smo vadili v kletnem hodniku samega doma. Imeli smo le 2 mesti za takratnih 40 tekmovalcev. Kljub temu smo vztrajali. Lani nas je vzela v svoje prostore družina »Slavec Ivo-Jokl«.

● Delo z mladimi člani je prav gotovo zahtevno?

»Sedanja udeležba na vajah je kar precejšnja. Imamo 35 mladincev in pionirjev. Razumljivo je, da moramo vzdrževati vzorno disciplino zaradi posebnosti našega športa. Ker so klubski prostori pogosto zasedeni, je težko vaditi po nekem vnaprej določenem načrtu. Najtežje pa je pri vajah na malokalibrskem strelišču v dolini Kokre. Mladi strelci morajo ležati in klečati med streljanjem na vlažnih peščenih tleh.«

● Kljub temu so dosegli nekaj lepih rezultatov.

»Uspeh bi bil lahko še večji. Ker pa so v glavnem vezani na pospešene vaje v zadnjih dneh pred prvenstvi, smo z uvrstitvijo ekip in posamezniki zadovoljni. Izkazali so se mladinci Mravlja, Colja in Kovac ter pionirji Gabrovec, Sparovec, Stenovc in Mravlje.«

● Kdo jih pripravlja na tekmovanja?

»Prav gotovo gre zasluga za uspeh članom Grobovsku in Zupančiču. Čeprav nimata trenerskega tečaja, sta mladini mnogo pomagala s svojimi izkušnjami. Pohvaliti je treba njuno požrtvovalnost v teh skoraj nemogočih pogojih.«

● Ali pričakujete izboljšanje sedanjih razmer?

»Rešitev bi bila v zgraditvi centralnega strelišča v Kranju. Tega pa strelci še ne bodo kmalu dočakali. Ostajamo pri sedanjem stanju, zadovoljni s podporo občinske strelske zveze v Kranju in z razumevanjem družine, ki nas je sprejela v svoje prostore. Skupno bomo skušali urediti in modernizirati strelišče za zračno puško. Seveda pričakujemo pomoči tudi od terenskih organizacij in krajevne skupnosti.«

B. Malovrh

PK Triglav najboljši »sladkovodni« klub

V Splitu se je v nedeljo končalo letošnje ekipno in posamično državno prvenstvo v plavanju. Med 25 klubov je kranjski Triglav osvojil odlično četrto mesto in zbral 18,192 točk. S tem so kranjski plavalci in plavalke dokazali, da predstavljajo letos najboljše »sladkovodni« klub v državi.

Levji delež za osvojitve 4. mesta so spet prispevale mlade plavalke, predvsem Breda Pečjak, ki je postavila dva nova članska republiška rekorda. Na 100 m hrbtno je dosegla čas 1:14,2, na 200 m hrbtno pa 2:39,6. Svojo kvaliteto pa je dokazala tudi s tem, da se je kar štirikrat uvrstila v finale. Omeniti pa velja še Porentovo, ki je na 800 m prosto postavila nov pionirski republiški rekord s časom 11:28,8.

Pri fantih pa sta se tokrat najbolj izkazala Slavec in Grošelj.

Uvrstitve Kranjčanov, ki so plavalci v finalu: MOŠKI: 100 m prsno: 5. Grošelj, 400 m mešano: 3. Slavec, 200 m delfin: 5. Slavec, 200 m prsno: 6. Grošelj, 1500 m kravl: 8. Košnik, 4 x 200 m kravl: 3. Triglav, ŽENSKE: 100 m hrbtno: 3. Pečjak, 8. Porenta, 100 m prsno: 4. Mandeljc, 5. Svarc, 200 m mešano: 5. Pečjak, 200 m hrbtno: 3. Pečjak, 400 m mešano: 4. Pečjak, 5. Svarc, 200 m delfin: 7. Šmid, 200 m prsno: 5. Svarc, 6. Mandeljc, 8. Panjtar, 4 x 100 m kravl: 5. Triglav, 4 x 100 m mešano: 7. Triglav.

D. Humar

Zanimive konjske dirke v Komendi

Konjeniški klub Komenda je minulo nedeljo organiziral tradicionalne jesenske konjske dirke na hipodromu v Komendi. Letošnja prireditelj je bila po kvalitetni strani zelo dobra, saj so nastopili znani odlični konji iz Maribora, Ljutomera, Ljubljane in domačega kluba. V enovprežni handicap vožnji za triletno in starejše kasače na 2000 m dolgi progi je zmagala Luša z vozačem Jožetom Sršenom. Na drugo mesto se je uvrstil Turan (vozač Sršen), tretja pa je bila Vilma (Slavko Krnelj). Najatraktivnejša in najzanimivejša pa je bila nedvomno enovprežna head vožnja za triletno in starejše kasače na 1600 m dolgi progi. Po hudi borbi je zmagal Lason z vozačem Pogačarjem iz Ljubljane. V enovprežni handicap vožnji za triletno in starejše kasače na 1800 m dolgi progi pa je bila najboljša Tatarka z vozačem Frančkom Zitek. Okoli 3000 gledalcev je zelo navdušila dvo-vprežna handicap vožnja kasačev na 220 m dolgi progi.

Tu je zmagal par Turan-Leon (vozač Franc Sršen).

Zal pa ni bilo na sporedu predvidenega slovenskega prvenstva v preskakovanju zaprek, ker so morali nekateri tekmovalci s svojimi konji

odpotovati na tekmovanje v Romunijo. Posebno pozornost pa je vzbudila pri gledalcih tudi enovprežna vožnja za kmečke delovne konje.

J. Javornik

Peter Stefančič drugi v ČSSR

Na velikem mednarodnem tekmovalstvu v Rožnovu na Češkoslovaškem je v nedeljo dosegel Kranjčan Peter Stefančič izreden uspeh na plastični 60-metrski skakalnici. V močni mednarodni konkurenci je zasedel odlično drugo mesto s skokoma 67 in 68,5 metra. Zmagovalec je bil olimpijski zmagovalec Jiří Raška, ki pa je po dolžinah zaostal za Stefančičem.

Prihodnjo soboto bodo najboljši jugoslovanski skakalci člani in mladinci nastopili v okviru priprav za novo tekmovalno sezono še v Banjski Bistrici, nato pa se bodo vrnili domov, medtem ko bodo Stefančič, M. Mesec Dolhar in Prelovšek skupaj s trenerjem Omanom ostali do sredine decembra v ČSSR in trenirali skupaj s češkoslovaškimi reprezentanti.

Sindikalne športne igre

Tekmovalja v malem nogometu se bližajo kraju. V soboto so se pomerili Sava A : Kovinsko podjetje 0:3, Iskra A : Kovinar 1:0 (1:0), LIK : Tekstilindus 1:0 (0:0) in Elektrotehnično podjetje : Tekstilni center 1:6 (0:1).

V ponedeljek sta se za 13. in 14. mesto pomerila Exoterm : Projekt A 3:0 (3:0), za 11. in 12. Elektrotehnično podjetje : Sava B 1:2 (0:1), za 9. in 10. Sava A : Tekstilindus 1:0 (0:0) in za 7. in 8. mesto Kovinar : IBI 1:0 (1:0).

Za 5. in 6. mesto se bosta danes (sreda) popoldne pomerila Tekstilni center : Kovinsko podjetje, za 3. in 4. Projekt B : LIK in za 1. in 2. mesto Iskra A in Iskra B.

Jutri se bodo v športnem parku začela tekmovalja članov v sindikalnih organizacij v atletiki. Prijave še vedno zbirajo na občinskem sindikalnem svetu v Kranju.

A. Ž.

Od nedelje do nedelje

NOGOMET — V četrtem kolu zahodne conske nogometne lige so imeli gorenjski predstavniki bolj malo uspeha. Se najbolj se je izkazala ekipa LTH iz Skofje Loke, ki je doma premagala Tolmin z 2:0 (2:0). V derbi kolu pa je kranjski Triglav izgubil 1:3 (1:1) z Usnjajem, ki je tako ostal na vrhu lestvice brez poraza. Tudi nogometaši iz Lesc so ostali brez izkupička. Doma so izgubili s Primorjem 1:2 (0:1).

Prihodnjo nedeljo bodo igrale gorenjske ekipe takole: Triglav : Tabor, Adria : Lesce in Koper : LTH.

ROKOMET — V republiški moški ligi sta oba gorenjska predstavnika ostala praznih rok. Kranj je doma izgubil z Ribnico zaradi slabega vratarja z 22:30 (8:15). Tržič pa je izgubil v Ljubljani s Slovanom kar s 16 goli razlike. Prihodnjo nedeljo bo Tržič nastopil proti novincu v ligi — ekipi Šoštanj, Kranj pa bo gostoval v Izoli.

Rokometašice iz Sela so na domačem igrišču premagale Usnjarja s katastrofalnim rezultatom 32:8 (13:2). V naslednjem kolu pa bodo igralke Sela nastopile v Hrastniku proti ekipi Stoklarja.

KOSARKA — V moški republiški ligi so gorenjski predstavniki igrali takole: Koroj : Celje 57:45 (28:18), Vrhnika : Jesenice 64:53 (35:25), Rudar : Triglav 74:69 (43:35). V prihodnjem kolu so na sporedu naslednje tekme: Jesenice : Koroj, Triglav : Nanos.

V ženski republiški ligi so v predzadnjem kolu Jesenice zmagale nad ekipo Trnovca z 49:26 (32:12) potrdile svojo kvaliteto in že osvojile naslov republiških prvakinja za letošnje leto. Skofjeloški Koroj pa je zmagal v Litiji 62:31 (31:18). V zadnjem kolu bosta gorenjski ekipe nastopili takole: Jesenice : Konus in Koroj : Ilirija.

ODBOJKA — V drugi zvezni ligi so Jesenice izgubili z ekipo Edinstva z 1:3.

J. Javornik

M. K.

Javna razprava o gozdovih

Ker je gospodarjenje z gozdovi stvar širše družbene skupnosti, bodo o njem razen gozdnih gospodarstev in zasebnih lastnikov gozdov govorili tudi na družbenopolitičnih organizacijah

Prve razprave so se že začele. O sedanjih slabostih gospodarjenja z gozdovi in o prihodnji ureditvi so že govorili na republiški konferenci SZDL, v ponedeljek pa se je zaradi istega vprašanja sestal tudi politični aktiv in tehnično strokovni kader gozdnega gospodarstva Kranj. O tem vprašanju so govorili tudi na občinski konferenci SZDL v Kranju. Izvršni svet SRS je na osnovi razprav v republiški skupščini pripravil gradivo za javno razpravo. Izvršni svet meni, da je sedanji republiški zakon o gospodarjenju z gozdovi že solidna osnova za skupno gospodarjenje z družbenimi in zasebnimi gozdovi, vendar vsa vprašanja še niso ustrezno rešena, predvsem naslednja: družbeni vpliv na gospodarjenje z gozdovi, financiranje enostavne in razširjene gozdne reprodukcije in njenih posebnosti, družbeno upravljanje z gozdovi in promet z lesom. Pri tem pa je pomembno tesno sodelovanje med gozdnimi gospodarstvi in zasebnimi kmeti ter lesno-industrijskim podjetji. Skratka, med vsemi, ki imajo opravka z gozdovi in njihovimi produkti.

Kranjsko gozdnogospodarsko področje obsega gozdne površine v kranjski, tržiški in škofjeloški občini. Skupno 65.853 hektarov gozdov.

Od teh je družbenih gozdov 20.183, zasebnih pa 45.670 hektarov. Največji delež zasebnih gozdov je v občini Škofja Loka, najmanjši pa v tržiški občini. Pri tem je zanimivo, da je zasebnih lastnikov prek 10.000! Med njimi je največ takih, katerih gozdna površina ne presega tri hektare.

Na ponedeljkovem sestanku političnega aktiva in strokovnega kadra Gozdnega gospodarstva iz Kranja so menili, da je potrebno še tesnejše sodelovanje med gozdnimi gospodarstvi in zasebniki, saj bi odstopanje od tega pomenilo korak nazaj. Pohvalna je ugotovitev, da zasebni lastniki gozdov nimajo pripomb glede tehnične in strokovne pomoči gozdnih gospodarstev, pogostejše pa so pripombe na račun odkupnih cen lesa, saj je zaslužek pri metru lesa minimalen. To pa povzroča pri zasebnih lastnikih največkrat nezainteresiranost za gospodarjenje z gozdovi. Družbene dajatve na meter lesa so prevelike.

Tudi prodaje lesa so se dotaknili. Če bi dopustili prosto prodajo, bi dali proste roke trgovini na črno, razen tega pa bi v prodaji ustvarili in omogočili nered, ki ga že sedaj ne manjka.

J. Košnjek

Posvetovanje o aktualnih vprašanjih

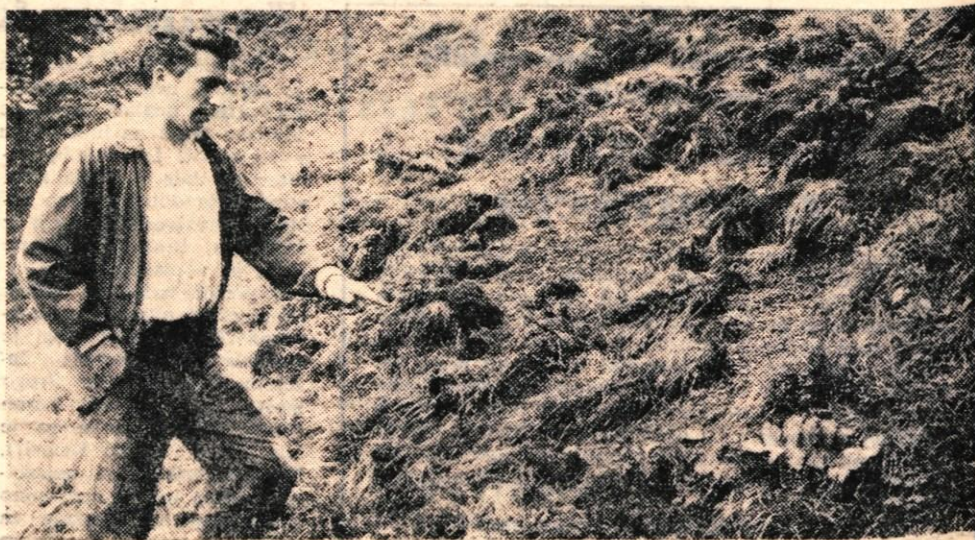
V ponedeljek popoldne je bilo v Kranju posvetovanje predsednikov krajevnih organizacij socialistične zveze, na katerem so razpravljali o nekaterih aktualnih političnih vprašanjih v občini in organizaciji javnih razprav o gospodarjenju z gozdovi.

Ugotovili so, da do različnih pritiskov, o katerih so v zadnjem času tekale razprave v republiki, prihaja tudi v

občini. Ti se kažejo predvsem v odnosih med občino in delovnimi organizacijami ter krajevnimi skupnostmi. Zato so med drugim poudarili, da se morajo v prihodnje organizacije socialistične zveze in druge v občini zavzemati za smiselno reševanje lastnih problemov ter upoštevati, da neresena in pereča vprašanja v občini prav tako povzročajo težave v republiki in v zveznem merilu.

V drugi točki pa so sklenili, da bodo konec tega in v prvi polovici prihodnjega meseca v krajevnih skupnostih javne razprave o gospodarjenju z gozdovi. Namenjene bodo lastnikom gozdov in drugim zainteresiranim občanom ter delovnim organizacijam. Na posvetu so nazadnje tudi sklenili, da bo seminar za predstavnike in sekretarje krajevnih organizacij SZDL predvidoma v drugi polovici oktobra.

A. Z.

Kmet Jože Tolar, gospodar kmetije, ki so jo divji prašiči najbolj prizadeli, si ogleduje od rilec in čekanov preorani travnik. Takšnih prizorov okrog njegove domačije ne manjka. — Foto: F. Perdan

Divji prašiči — strah in trepet kmetov na Martinj vrhu

Vesti o škodi, ki jo v tej ali oni vasi, v tem ali onem odmaknjenem hribovskem zaselku napravijo divji prašiči, so nam že večkrat prišle na uho. Ponavadi je šlo za osamljene primere, za manjšo krpo razrite zemlje ali povaljanega žita, tako da stvari ni imelo smisla napihovati. Letos pa govorice o vsiljivih ščetinarjih, ki baje že tja od zgodnjega poletja gospodarijo po njivah in travnikih Martinj vrha, vasice nad Selško dolino, niso hotele usahniti. Sklenili smo torej, da obiščemo prizadete kmetije in se na lastne oči prepričamo, kaj je res in kaj ne.

Martinj vrh šteje 40 domačij. Brez vsakega reda, kot bi jih nanosil veter, so razsute čez valovito severno pobočje Koprivnika. Iz hlevov ob hišah je slišati mukanje goved, kajti ljudje tam okrog se bavijo skoraj izključno z živinorejo. Tudi pri Selončevih, pri eni izmed desetih kmetij, kjer so divji prašiči stalni »gostje«, imajo osem krav.

»Osem, da,« nam je pravil gospodar Jože Tolar. »Ampak najmanj eno bom moral prodati. Krivi so merjasci. Od spomladi, od junija dalje, nimamo več miru pred to nadlogo. Sicer se pojavijo vsako leto, toda nikdar v tolikšnem številu in običajno šele na jesen. Ne pomnim, da bi bili kdaj tako zelo vsiljivi.«

Divji prašič, išoč hrano, s svojim čvrstim rilcem in čekanu orje po tleh, razkopava ter uničuje rušo in tepta žitna polja ter krompirjeve nasade. Najraje žveči oves, medtem ko rži, pšenici in drugim žitaricam prizanaša. Letos pa kmetje in lovci presenečeno ugotavljajo, da je ščetinar nenadoma spremenil okus, da ni več izbiren. Zivali z Martinj vrha so se namreč lotile tudi pridelkov, ki jim doslej niso dišali.

Parcela na primer, kjer smo prejšnja leta nakosili po 5 voz sena, je hudo razrita. Za več kot 2 voza trave ni bilo moč iztisniti iz nje. Sploh so prizadeti deli — in teh je precej — močno razkopani, saj dajejo le polovico običajne letine. Del škode

nam lovska družina Železniki sicer povrne, vse pa ne. Razrito zemljišče moramo zravnati, kar terja obilo časa in truda,« je pristavil Tolar.

Lovci seveda ne stojijo prekrizanih rok. Že nekaj mesecev zagrizen preganjajo merjasci in jim nastavljajo zasede — a brez uspeha. Prašiči so zviti, previdni, vedno se prikažejo tam, kjer bi človek najmanj pričakoval. Vinko Rejc, eden od vodilnih mož lovske družine Železniki, nam je pripovedoval, da gre brzkone za skupino na pol odraslih mladitve, ki jih vodi velika svinja. Ti so najbolj predrzni, ti napravijo največ škode, več kot samotarji, ki se le občasno prikladijo na Martinj vrh.

»V veliki stiski smo,« pravi Rejc. »Dolgo ne bomo mogli več plačevati, klubska blagajna je skoraj prazna. Kljub 35 nočnim zasedam, kljub pogonu, v katerem so sodelovali vsi lovci iz bližnjih in daljnih krajev, kljub temu, da smo vedeli, kje se je krdelo zadrževalo čez dan, je bil ves dosednji trud zaman. Prav v noči od sobote na nedeljo, nekaj ur pred veliko hajko, so živali zapustile Martinj vrh in odlomastile proti Blegošu. Sedaj čakamo, kdaj bo trop naredil napako in izdal svoje novo bivališče.«

Lovišče lovske družine Železniki meri 9000 hektarov. Računajo, da na tem območju živi kakih 30 prašičev. Spomladi, ko imajo svinje mlade, jih ne streljajo, čeprav bi spričo sedanjega sta-

nja pravilo morda kazalo prekršiti. Lovci menijo, da del krivde za hudo škodo, ki so jo letos povzročili ščetinarji, odpade tudi na kmete. Leti zelo nepopolno in skoraj vedno prekasno obveščajo družino o gibanju krdele. Razen tega nekateri gospodarji ne znajo pravilno zaščititi svojih polj in travnikov, čeprav je fending, ostro dišeča snov, ki jo imajo na zalogi lovci in katere zoprni duh odganja srnjad, jelenjad ter prašiče, zelo učinkovit.

»Naj povem, da vesti o nenadnem porastu števila merjasci prihajajo od vsepovsod. Druge družine tudi nimajo miru pred njimi. Vendar tako hudo kot na Martinj vrhu ni nikjer. Brez prestanka moramo plačevati odškodnino. Da bi bila mera polna, plačujemo še gozdno gospodarstvu Kranj — za škodo, ki jo na mladem drevesju povzroča jelenjad. Jeleni in košute se zadržujejo pri nas samo pozimi, poleti odidejo v druge revirje, čez »mejo«, na Jelovico. Tam imajo od nje samo koristi, mi pa čisto izgubo. Predlagali smo že ustanovitev skupnega sklada vseh družin, iz katerega bi plačevali škodo, nastalo zaradi obžiranja drevesnih sadik, vendar drugi niso pokazali razumevanja. Zato in ker sami ne zmoremo več neznanjskih stroškov, bomo prisiljeni iztrebiti vso jelenjad, ki bi zašla v okolico Železnikov.«

Kaj naj rečemo ob koncu? Prašiči, srne in jeleni niso krivi, če jih je preveč. Krivica je nepovezanost, prešibko sodelovanje med lovskimi družinami na eni strani ter kmeti, gozdarji in lovci na drugi. Nikdar nismo zadovoljni, pa naj bo divjadi preveč ali premalo. Kdaj bomo napravili konec tej zmed?

I. Guzelj

